



ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ  
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ  
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ  
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος των Επιχειρήσεων και η Ευθύνη  
του Ορκωτού Ελεγκτή

του

Τσαρτσίδα Ευστάθιου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος  
στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Νοέμβριος 2022

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από τα αρχαία χρόνια ο έλεγχος είχε θετική και σημαντική επιρροή στη λειτουργία και την εξέλιξη της οικονομίας της κάθε χώρας. Ιδιαίτερα σε ένα περιβάλλον που συνεχώς μεταβάλλεται η ανάγκη ύπαρξής του μεγαλώνει και αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία για την λειτουργία και την απόδοση της οικονομίας. Ένα από τα πλέον σημαντικά ζητήματα του κοινωνικού βίου σχετίζεται με τις λογιστικές απάτες, οι οποίες παρατηρούνται σε επιχειρήσεις οποιουδήποτε μεγέθους. Η Ελεγκτική ως αντικείμενο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση αυτών των συμβάντων. Διαχωρίζεται σε εξωτερική και εσωτερική ελεγκτική. Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της οικονομικής διαχείρισης οποιασδήποτε οικονομικής μονάδας. Ο εξωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από εξουσιοδοτημένους ελεγκτές, ενώ έχει ως αντικείμενο του την εξακρίβωση της ακρίβειας και πληρότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην εξέταση του ρόλου και της σημασίας των συστημάτων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων, καθώς και η ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή . Τα αποτελέσματα της εργασίας έδειξαν την μεγάλη συσχέτιση εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Η συνεργασία μεταξύ εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί η καταλληλότερη κάλυψη όλων των σημαντικών συστημάτων.

**Λέξεις κλειδιά-** εσωτερικός έλεγχος , εξωτερικός έλεγχος , ελεγκτής, ευθύνη ελεγκτή

## ABSTRACT

Since ancient times, control has had a positive and significant influence on the functioning and development of the economy of each country. Particularly in a constantly changing environment the need for its existence grows and becomes even more important for the functioning and performance of the economy. One of the most important issues of social life is related to accounting fraud, which can be observed in enterprises of any size. Auditing as a subject aims to deal with these incidents. It is divided into external and internal auditing. Internal audit is an integral part of the financial management of any economic unit. External audit is carried out by authorized auditors and its purpose is to verify the accuracy and completeness of the financial statements of companies. This paper aims to examine the role and importance of internal and external audit systems of companies, as well as the responsibility of the auditor. The results of the study showed the strong correlation between internal and external audit. Cooperation between external and internal auditors is essential to ensure the most appropriate coverage of all important systems.

Keywords- internal audit, external audit, auditor, auditor, auditor responsibility

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ .....	ii
----------------	----

ABSTRACT.....	iii
---------------	-----

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	iv
------------------	----

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 –ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εισαγωγικά .....	1
1.1 Εισαγωγή.....	1
1.2 Αντικείμενο της εργασίας και ερευνητικές υποθέσεις.....	2
1.3 Δομή της εργασίας .....	2

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Εισαγωγικά .....	4
2.1 Επισκόπηση βιβλιογραφίας .....	4

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Εισαγωγικά .....	16
3.1 Ο ορισμός του εσωτερικού έλεγχου.....	16
3.2 Βασικά χαρακτηριστικά του εσωτερικού έλεγχου .....	17
3.3 Ο σκοπός και οι στόχοι του εσωτερικού έλεγχου.....	18
3.4 Τα είδη εσωτερικού έλεγχου .....	20
3.5 Αρχές εσωτερικού έλεγχου .....	21
3.6 Παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού έλεγχου.....	22
3.7 Αδυναμίες του συστήματος του εσωτερικού έλεγχου .....	24
3.8 Ο ρόλος και η ευθύνη του εσωτερικού ελεγκτή .....	24

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4-ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Εισαγωγικά.....	26
4.1 Εξωτερικός έλεγχος .....	26
4.2 Έννοια εξώτερου έλεγχου .....	27
4.3 Χρησιμότητα του εξωτερικού ελέγχου .....	28
4.4 Χαρακτηριστικά εξωτερικού έλεγχου .....	29
4.5 Σκοποί του εξωτερικού ελέγχου .....	29
4.6 Οι μέθοδοι του εξωτερικού ελέγχου .....	30
4.7 Σχεδιασμός του εξωτερικού ελέγχου .....	31
4.8 Φύλλα εργασίας εξωτερικού ελέγχου.....	32
4.9 Περιεχόμενα φύλλων εργασίας .....	33
4.10 Ομοιότητες και διαφορές εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου .....	33
4.11 Επάρκεια και καταλληλότητα ελεγκτικών τεκμηρίων .....	36

4.12 Ελεγκτικός κίνδυνος .....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5-ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ - Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ	
Εισαγωγικά .....	38
5.1 Επιλογή ελεγκτή και ανάθεση έλεγχου .....	38
5.2 Αμοιβή ελεγκτών .....	39
5.3 Νομική ευθύνη .....	40
5.4 Αστική ευθύνη .....	40
5.5 Ποινική ευθύνη .....	41
5.6 Η πειθαρχική ευθύνη.....	42
5.7 Ηθική ευθύνη .....	43
5.8 Επαγγελματική ανεξαρτησία ελεγκτή .....	44
5.9 Η έκθεση ορκωτού ελεγκτή και συμπεράσματα .....	45
5.10 Η γνώμη του ορκωτού ελεγκτή .....	46
5.11 Ευθύνη προς την ελεγχόμενη οντότητα.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ –ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	
	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....	
	51

# ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 –ΕΙΣΑΓΩΓΗ

## ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο ξεκινάμε με μια σύντομη εισαγωγή σε ότι αφορά το ζήτημα της Ελεγκτικής και την σημασία των ελέγχων (εσωτερικού- εξωτερικού) και θα συνεχίσουμε παρουσιάζοντας το αντικείμενο και τις ερευνητικές υποθέσεις της συγκεκριμένης εργασίας . Τέλος, το κεφάλαιο αυτό κλείνει με την παρουσίαση της δομής που θα ακολουθηθεί στην μελέτη αυτή .

### 1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο σημερινό σύνθετο οικονομικό περιβάλλον η Ελεγκτική, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της λογιστικής επιστήμης. Ο ρόλος της είναι καταλυτικός , στην προσπάθεια εξασφάλισης ενός υγιούς παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Λόγω των έντονων ανησυχιών που ανέκυψαν τα τελευταία χρόνια στο περίπλοκο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον σχετικά με τη μεθοδολογία της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων κατέστη απαραίτητη η δημιουργία καινούργιων νόμων, κανόνων και προτύπων που ενίσχυσαν τον ρόλο της Ελεγκτικής σε μια προσπάθεια να ενισχυθεί η διαφάνεια και να εδραιωθεί κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ του επενδυτικού κοινού και των επιχειρήσεων.

Η πολυπλοκότητα και οι συνεχείς αλλαγές στην αγορά , οδήγησε στην ανάγκη δημιουργίας των κατάλληλων συνθηκών των οικονομικών μονάδων, για εσωτερικό έλεγχο. Από την άλλη πλευρά, οι συχνές ανακρίβειες και ατασθαλίες, οδήγησαν στον εξωτερικό έλεγχο. Γίνεται, ιδιαίτερη αναφορά στην αναγκαιότητα του έργου τόσο του εσωτερικού ελέγχου και γενικά του εσωτερικού ελεγκτή μέσα σε μια επιχείρηση, όσο και σε αυτό του εξωτερικού ελέγχου και του εξωτερικού ελεγκτή.

Ο έλεγχος προσδίδει αξιοπιστία στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων .Οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται από τις διοικήσεις των επιχειρήσεων για την λήψη αποφάσεων. Λόγου του αυξανόμενου ρόλου της Ελεγκτικής και των ελεγκτών και με δεδομένο ότι η σημασία των επιχειρήσεων, ως μοχλού οικονομικής ανάπτυξης μιας κοινωνίας αυξάνει με την απελευθέρωση των αγορών και τον περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας του κράτους, καμία απόφαση δεν μπορεί να ληφθεί αν δεν στηριχθεί στο έργο των ελεγκτών καθώς αυτοί αποτελούν σημαντικό θεσμικό παράγοντα στη λειτουργία της ελεύθερης οικονομίας.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει εμφανιστεί μια πλειάδα οικονομικών σκανδάλων, λόγω της διεξαγωγής αναποτελεσματικών ελέγχων. Σε αυτή την εργασία θα αναλυθούν περαιτέρω τα σκάνδαλα της Wirecard, Toshiba, Carillion και Wells Fargo. Όσον αφορά αυτές τις περιπτώσεις, η ανεπάρκεια του ελέγχου αποτελούσε έναν από τους σημαντικότερους λόγους ύπαρξης της απάτης. Κύριοι λόγοι για την αναποτελεσματικότητα του ελέγχου αποτελούν η σύναψη προσωπικών σχέσεων μεταξύ των μελών της οντότητας και των ελεγκτών ή η μη πιστή 2 τήρηση των Ελεγκτικών Προτύπων και Αρχών, καθώς και ο εφησυχασμός των ελεγκτών λόγω της

‘καλής φήμης’ της οντότητας. Θεωρείται αναγκαίο να περιοριστεί η εμφάνιση σημαντικών εταιρικών σκανδάλων, γιατί εκτός του κινδύνου που διατρέχει η οντότητα αναφορικά με τη βιωσιμότητα και λειτουργικότητά της, θίγεται ταυτόχρονα το κύρος των ελεγκτικών εταιρειών και κατ’ επέκταση των ελεγκτών.

Βέβαια, οι οικονομικές συνέπειες δεν αφορούν μόνο τις οντότητες και τα μέλη της, αλλά και τους δυνητικούς επενδυτές. Για το λόγο αυτό, κάθε οντότητα οφείλει να παραδειγματίζεται από τα προηγούμενα σκάνδαλα και να ενισχύει όσο το δυνατόν περισσότερο τους ελέγχους και την εταιρική της κουλτούρα, προκειμένου να περιοριστεί ο κίνδυνος εμφάνισης της απάτη

### 1.3 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι να εξετάσει το ζήτημα του εσωτερικού έλεγχου και εξωτερικού έλεγχου στον τομέα των επιχειρήσεων ,αλλά και την ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή προς της ελεγχόμενες επιχειρήσεις. Αναλυτικότερα ,ζητήματα που σχετίζονται με την έννοια του εσωτερικού έλεγχου , τα ειδή του εσωτερικού έλεγχου και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που θα ληφθούν υπόψη κατά την διάρκεια εκπόνησης της συγκεκριμένης εργασίας . Επιπλέον, θα εξετάσουμε και τον εξωτερικό έλεγχο και τις διαφορές –ομοιότητες του με τον εσωτερικό έλεγχο. Μερικές από τις βασικές ερωτήσεις που καλούμαστε να απαντήσουμε μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι :

- Τι είναι εσωτερικός έλεγχος?
- Ποιος είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις
- Τι είναι εξωτερικός έλεγχος ?
- Ποια είναι η σχέση του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου ?
- Ποια είναι τα ωφέλει εξωτερικού ελέγχου?

### 1.4 ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στην εργασία αυτή, αφού γίνει μια εισαγωγή στο πρώτο κεφάλαιο, ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο όπου θα συζητηθούν έννοιες που σχετίζονται με το θεωρητικό πλαίσιο του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Στην συνέχεια στο τρίτο κεφάλαιο θα ασχοληθούμε σχετικά με τον κλάδο της ελεγκτικής , ο εσωτερικός έλεγχος και ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή. Αναλύονται η έννοια και τα είδη του εσωτερικού ελέγχου, τα πρότυπα, η υπηρεσία και ο κώδικας δεοντολογίας που διέπει το έργο των εσωτερικών ελεγκτών, καθώς και η διαδικασία που ακολουθεί ο ελεγκτής για να εφαρμοστεί ο εσωτερικός έλεγχος. Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης εταιρίας από τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές σύμφωνα με τα ελεγκτικά πρότυπα.

Παρουσιάζεται αναλυτικά ο κώδικας δεοντολογίας των εξωτερικών ελεγκτών, ο ρόλος, η ευθύνη και τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και της Επιτροπής Ελέγχου σε μια οικονομική μονάδα. Στο τελευταίο μέρος αυτού του κεφαλαίου γίνεται μια παραπομπή στην στάση και στο ελεγκτικό έργο του ελεγκτή σε περίπτωση απειλής και απάτης, στο τέλος του κεφαλαίου αυτού γίνεται μια παρουσίαση της σχέσης μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, των ομοιοτήτων και διαφορών των διαδικασιών, καθώς και τον ελεγκτών στις δύο κατηγορίες ελέγχου. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ευθηνή του ορκωτού ελεγκτή προς της ελεγχόμενες μονάδες. Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο θα κλείσουμε την διπλωματική αυτή παρουσιάζοντας τα αποτελέσματα –συμπεράσματα μας αλλά και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 –ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

### ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στην παρούσα ενότητα γίνεται σύντομη παρουσίαση ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας , άρθρων ,ερευνών και διαφόρων πηγών βάση την οποία έγινε η εκπόνηση της εργασίας.

### 2.1 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ο έλεγχος πρέπει να ασκεί τις αρμοδιότητές του ως εξής : μια ελεγκτική πολιτική που περιγράφει τα πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές που χρησιμοποιεί μια εταιρεία κατά τη διενέργεια εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχους μέσω δημόσιων ελεγκτικών εταιρειών. Αυτή η πολιτική συμβάλλει στη διασφάλιση ότι κάθε λογιστής της εταιρείας κατανοεί το ρόλο του στη διαδικασία ελέγχου και μπορεί επίσης να αναπτύξει πολιτικές ελέγχου για την τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών της κυβερνητικές υπηρεσίες. Οι πολιτικές ελέγχου μπορούν να διορθώνουν τα λάθη και να αποφεύγουν την οικονομική απάτη ή τα σκάνδαλα. Εκτός από τη σημασία των νομικών απαιτήσεων των ελέγχων, ο ίδιος ο έλεγχος παρέχει επίσης σημαντικές και πολύτιμες γνώσεις. Ο έλεγχος καθορίζει κατά πόσον ένας οργανισμός παρέχει αληθείς και δίκαιες οικονομικές επιδόσεις και είναι επίσης ο στόχος που κάθε οργανισμός ελπίζει να επιτύχει. Ο έλεγχος στο τέλος του έτους δίνει τη δυνατότητα στον οργανισμό να διαχειριστεί λογαριασμούς να είναι ακριβείς και αποκαλύπτει στο σύστημα λάθη καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Θα παρέχει καθησυχαστικές συμβουλές για τις αποφάσεις όσων βασίζονται στις πληροφορίες διαχείρισης του οργανισμού. Η διαδικασία της διενέργειας ενός ελέγχου αποτελεί πρόκληση και παρέχει πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την ορθότητα των υφιστάμενων στοιχείων του οργανισμού εσωτερικών ελέγχων και διαδικασιών. Δεδομένου ότι οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται εσωτερικά, καταγράφουν τις συναλλαγές, τις λειτουργίες, τις επενδύσεις και τη χρηματοδότηση δραστηριότητες. Σε αυτή την περίπτωση, η απάτη είναι εύκολο να συμβεί. Χωρίς κατάλληλους κανονισμούς και πρότυπα, είναι εύκολο για τους συντάκτες να παραποιήσουν την οικονομική τους κατάσταση για να κάνουν τις εταιρεία να φαίνεται πιο κερδοφόρα ή επιτυχημένη JiayuFeng (2022)

#### Εσωτερικός έλεγχος

Ο εσωτερικός έλεγχος αξιολογεί τις εσωτερικές λειτουργίες , συμπεριλαμβανομένης της διακυβέρνησης της εταιρείας σε συμμόρφωση με τους νόμους και τους κανονισμούς και τον εσωτερική διαδικασία χρηματοοικονομικής λογιστικής. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα απαραίτητο εργαλείο διαχείρισης που βοηθά τις εταιρείες να διατηρούν ακριβείς και έγκαιρες οικονομικές εκθέσεις, βελτιώνοντας την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων.

#### Εξωτερικός έλεγχος

Ο εξωτερικός έλεγχος είναι μια εξέταση που διενεργείται από ανεξάρτητους λογιστές για την πιστοποίηση των οικονομικών στοιχείων ενός οργανισμού οικονομικές καταστάσεις του οργανισμού. Ο εξωτερικός έλεγχος διασφαλίζει ότι οι οργανισμός ανταποκρίνεται δίκαια στις οικονομικές του επιδόσεις και είναι απαλλαγμένος από απάτη. JiayuFeng (2022)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αναρωτιούνται κριτικά εάν ο εσωτερικός έλεγχος έχει διεκδικήσει ικανοποιητικά τη θέση του στον τομέα των ESG συζήτησης. Εμείς δεν το πιστεύουμε, διότι έχουμε ελάχιστα στοιχεία που να υποστηρίζουν αυτό. Όσον αφορά το περιβάλλον, πριν από δέκα χρόνια, οι Ridleyetal (2011) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν παράσχει τη δέουσα ανεξάρτητη διαβεβαίωση στα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με την αναφορά της βιωσιμότητας πολιτικών, πρακτικών και μέτρων. Οι συγγραφείς θεωρούν ότι ο εσωτερικός έλεγχος έχει τη δυνατότητα να το πράξει, αλλά ο εσωτερικός έλεγχος δεν έχει προωθηθεί επαρκώς σε παγκόσμιο επίπεδο ως προς τον ρόλο αυτό. Δέκα χρόνια μετά, υπάρχει ένας αυξανόμενος αριθμός μελετητών που γράφουν για τον εσωτερικό έλεγχο και τη βιωσιμότητα. Ωστόσο, οι DeSimone κ.ά. (2021), για παράδειγμα, εξακολουθούν να βλέπουν περιορισμένη συνάφεια στην πράξη, όταν καταλήγουν στο συμπέρασμα "ενώ ένας αυξανόμενος αριθμός οργανισμών εμπλέκεται σε δραστηριότητες αιεφορίας, η διασφάλιση αυτών των δραστηριοτήτων είναι σχετικά νέα. ( RainerLenz&KimK. Jeppesen2022)

Ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο που ωφελεί τον οργανισμό και τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη. Παραδείγματα τέτοιου συντονισμού και συνεργασίας είναι ο κοινός σχεδιασμός, η ανταλλαγή πληροφοριών, γνωμοδοτήσεων και εκθέσεων για τη διευκόλυνση των ελέγχων υψηλής ποιότητας και την αποφυγή περιττών επικαλύψεων εργασίας. Ο ινδονησιακός Government Internal Audit Standard αναφέρει ότι ο στόχος του συντονισμού με τους εξωτερικούς ελεγκτές είναι να διασφαλιστεί η ορθή κάλυψη και η ελαχιστοποίηση της επανάληψης δραστηριοτήτων. Ο συντονισμός πραγματοποιείται με την υποβολή του ετήσιου σχεδίου δραστηριοτήτων εσωτερικού ελέγχου καθώς και των αποτελεσμάτων του εσωτερικού ελέγχου δραστηριοτήτων που διεξήχθησαν από την APIP κατά την περίοδο που θα εξεταστούν από τους εξωτερικούς ελεγκτές ή/και άλλους εσωτερικούς ελεγκτές. Με την υποβολή των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων εσωτερικού ελέγχου, οι εξωτερικοί ελεγκτές ή/και άλλοι ελεγκτές αναμένεται να χρησιμοποιήσουν τα αποτελέσματα αυτά για να περιορίσουν το εύρος των εργασιών τους. (DwiRatmonoa\* and Darsono Darsono 2022)

Η πολυπλοκότητα του σύγχρονου «επιχειρείν» έχει αυξήσει τις προκλήσεις αποτελεσματικής λειτουργίας των επιχειρήσεων και πληροφόρησης των ενδιαφερόμενων μέσω των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, με αποτέλεσμα η επιτυχία ή αποτυχία των οικονομικών επιτελείων των κυβερνήσεων των κρατών να εξαρτάται από τον αποτελεσματικό έλεγχο των οικονομικών μονάδων. Λόγω των διαφορών στους κανονισμούς και στα πρότυπα ελέγχου μεταξύ των χωρών

περιορίζεται σημαντικά η ανάπτυξη της διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας. Επομένως, οι επιχειρηματίες, οι χρηματοδότες και οι επενδυτές πρέπει να λάβουν υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν. (KhaldoonAlbitar, 2021)

Ο αντίκτυπος της πανδημίας Covid-19 στο επάγγελμα του εξωτερικού ελεγκτή ποικίλλει μεταξύ των μηχανισμών, των μεθόδων πρακτικής και των καθηκόντων του ελέγχου υπό το φως αυτών των περιστάσεων. Σε επίπεδο επιδόσεων, η τεχνολογική πρόοδος έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πρόληψη σοβαρών βλαβών που σχετίζονται με τα καθήκοντα ελέγχου που πρέπει να εκτελεστούν. Για παράδειγμα, η χρήση τεχνολογίας συνέβαλε στη συνέχιση των εργασιών και των καθηκόντων, αν και έχουν ληφθεί διάφορα προληπτικά μέτρα, όπως η έλλειψη άμεσης επαφής, λόγω του Covid-19. Η πανδημία, επομένως, επιταχύνει την επέκταση της χρήσης ηλεκτρονικού ελέγχου. Για παράδειγμα, ο ηλεκτρονικός έλεγχος θα χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση καθηκόντων ελέγχου. Θα χρησιμοποιηθούν ηλεκτρονικές οπτικές τεχνικές για την εκτέλεση διαδικασιών ελέγχου όπως η απογραφή αγαθών. Οι ηλεκτρονικοί έλεγχοι ταυτότητας θα χρησιμοποιηθούν ως ένα είδος αποδεικτικού ελέγχου τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης θα χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση ελεγκτικών εργασιών. Επιπλέον, θα παρατηρηθεί ότι η ανάπτυξη και η παροχή αυτών των τεχνικών και προγραμμάτων θα απαιτηθεί από τα γραφεία ελέγχου προκειμένου να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους με χαμηλότερο κόστος και εγκαίρως. Τα προγράμματα που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη αναμένεται να γίνουν ζωτικό μέρος της καθημερινής ζωής. (Manana MCHEDLISHVILI, 2021)

Η χρήση του Διαδικτύου ως καναλιού για τη διάδοση των εταιρικών πληροφοριών είναι ένα πρόσφατο και ταχέως αναπτυσσόμενο φαινόμενο. Εκτός από τις εταιρικές πληροφορίες, το μάρκετινγκ και την υποστήριξη πελατών, πολλές εταιρείες επιλέγουν να διαθέσουν οικονομικές πληροφορίες στους εταιρικούς ιστότοπους τους, συχνά με σκοπό το κέρδος των επενδυτών/μετόχων. Αυτή η παγκόσμια τάση επιβεβαιώνεται από έναν αυξανόμενο αριθμό μελετών και είναι παράλληλη με την πρόσφατη ραγδαία ανάπτυξη των online επενδύσεων και του ηλεκτρονικού εμπορίου. Είναι πιθανό στο εγγύς μέλλον, το Διαδίκτυο να γίνει το κύριο μέσο για τη διανομή των παραδοσιακών οικονομικών αναφορών στους χρήστες. Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) δήλωσε ότι στο εγγύς μέλλον οι ελεγκτές θα αναγνωρίζουν την πληροφοριακή βοήθεια που τους προσφέρεται από το Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών της εκάστοτε χώρας. (MERRIDEELYNNEBUJAKI, 2021)

Ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή σημαίνει ανεξαρτησία από μέρη των οποίων τα συμφέροντα θα μπορούσαν να θιγούν από την αποτελέσματα του ελέγχου. Ειδικά θέματα εσωτερικής διαχείρισης είναι η ανεπαρκής διαχείριση κινδύνων, η ανεπαρκής εσωτερική έλεγχος και η κακή διακυβέρνηση. Ο χάρτης του ελέγχου και της αναφοράς σε μια επιτροπή ελέγχου προβλέπει γενικά ανεξαρτησία από τη διοίκηση, ο κώδικας δεοντολογίας της εταιρείας (και του επαγγέλματος του εσωτερικού ελέγχου) βοηθάει να δώσει καθοδήγηση σχετικά με την ανεξαρτησία από προμηθευτές, πελάτες, τρίτους κ.λπ.

Ανεξαρτησία του εξωτερικού ελεγκτή σημαίνει ανεξαρτησία από μέρη που έχουν συμφέρον από τα αποτελέσματα που δημοσιεύονται στις οικονομικές καταστάσεις μιας οντότητας. Η υποστήριξη και η σχέση με την Επιτροπή Ελέγχου του πελάτη εταιρείας, η σύμβαση και η συμβατική αναφορά σε δημόσια λογιστικά πρότυπα/κώδικες παρέχει γενικά ανεξαρτησία από τη διοίκηση, ο κώδικας δεοντολογίας του επαγγέλματος του δημόσιου ελεγκτή) συμβάλλει στην παροχή καθοδήγησης σχετικά με ανεξαρτησία από τους προμηθευτές, τους πελάτες, τα τρίτα μέρη .Η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε στους προσδιοριστικούς παράγοντες της εξωτερικής ανεξαρτησίας των εξωτερικών ελεγκτών. (KanbироOrkaidoDeyganto 2021)

Οι κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, η όποια δημιούργησε τεραστία υγειονομική κρίση ,έχει προκαλέσει σημαντικές οικονομικές και χρηματοοικονομικές επιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, όπως έχει αναλάβει να αναδείξει Goodell (2020), μέχρι στιγμής, μια μελέτη που διερευνά την πιθανή επίδραση της επιδημίας COVID-19 στην ποιότητα του ελέγχου δεν υπάρχει. Η μελέτη μας, επομένως, έχει ως στόχο να καλύψει αυτό το ερευνητικό κενό σε ελεγκτική βιβλιογραφία και επεκτείνει το υπάρχον σώμα προηγούμενων μελετών διερευνώντας την πιθανή επιπτώσεις της επιδημίας COVID-19 στην ποιότητα του ελέγχου. Συγκεκριμένα, εξετάζουμε το πιθανές αντίκτυπο αυτής της πανδημίας σε πέντε πτυχές που σχετίζονται με την ποιότητα του ελέγχου: ελεγκτικές αμοιβές, συνεχιζόμενη δραστηριότητα αξιολόγηση, το ανθρώπινο κεφάλαιο των ελεγκτών, οι ελεγκτικές διαδικασίες και οι μισθοί του ελεγκτικού προσωπικού. Κατά τη διαδικασία αυτή. Με αυτόν τον τρόπο, το έγγραφο μας παρέχει μια συστηματική εικόνα για τους μελλοντικούς ερευνητές, τους επενδυτές και τους ελεγκτές σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις της κοινωνικής αποστασιοποίησης στην ποιότητα του ελέγχου. Σε αυτή την περίπτωση, η μελέτη μας συμβάλλει στην υπάρχουσα βιβλιογραφία με την εννοιολόγηση της σχέσης μεταξύ COVID-19 και της ποιότητας του ελέγχου.( Goodell, John. 2020)

Ο Flood (2020), επισημαίνει ότι ευθύνη κάθε ελεγκτικού γραφείου είναι η διεξαγωγή ποιοτικών ελέγχων. Επίσης, τονίζει ότι κάθε ελεγκτική εταιρεία πρέπει να χρησιμοποιεί ένα σύστημα ποιοτικού ελέγχου ώστε να διαβεβαιώνεται ότι οι Ο.Ε.Λ πληρούν τις απαιτήσεις όπως ορίζονται από τα πρότυπα ελέγχου καθώς και από το ισχύον . Στις εκθέσεις ελέγχου οι Ο.Ε.Λ πρέπει να επιβεβαιώνουν την ορθότητα των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης οντότητας. Τα ίδια αναφέρονται και από την Γκούμα (2020), η οποία υποστηρίζει ότι η ποιότητα συνδέεται άμεσα με όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη π.χ. μέτοχοι, επενδυτές κ.α.. Προσθέτει ότι οι Ο.Ε.Λ πρέπει να ακολουθούν καθορισμένες ελεγκτικές διαδικασίες προσφέροντας υψηλότερη ποιότητα ελέγχου

Ο έλεγχος, αναπτύχθηκε μόνο τα τελευταία χρόνια, παρ' όλο που η ανάγκη του εκδηλώθηκε πολλά χρόνια νωρίτερα. Πάντα ήταν συνδεδεμένος με τις λογιστικές πράξεις των ανθρώπων σε όλες τις εποχές της ιστορίας. Η ανάπτυξη των οικονομικών μονάδων και των εθνικών οικονομιών προϋποθέτει ένα κλίμα τάξης των συναλλαγών,

εμπιστοσύνης στην εταιρική διακυβέρνηση και συμμόρφωση στους κανόνες της κάθε πολιτείας. (MaryamSafari, 2020)

Οι Breger, Edmonds and Ortegren (2020) ερευνούν το τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται οι αντιλήψεις των εξωτερικών ελεγκτών σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο. Τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές θεωρούν πως οι εσωτερικές ελεγκτικές λειτουργίες είναι περισσότερο αντικειμενικές και αντιπροσωπευτικές, όταν συμμορφώνονται με τα πρότυπα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Τότε, οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι περισσότερο πρόθυμοι να βασιστούν στα στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου, με αποτέλεσμα να μειώνονται τα έξοδα που αφορούν στον εξωτερικό έλεγχο των οικονομικών οντοτήτων.

Οι Chang et al. (2019) δημοσίευσαν μελέτη στην οποία ανέφεραν ότι η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου βοηθά τη διοίκηση να βελτιώσει τις διαδικασίες υποβολής εκθέσεων και τη συμμόρφωση. Στην έρευνά τους, εξέτασαν τη συσχέτιση μεταξύ των ελλείψεων ποιότητας και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου/συμμόρφωσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μια μεγαλύτερη ομάδα εσωτερικού ελέγχου μπορεί να βελτιώσει την απόδοσή του, ενώ η αρμοδιότητα του εσωτερικού ελεγκτή συνδέεται θετικά με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου και της συμμόρφωσης.

Οι μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες αποτελούν πρόκληση για τις ελεγκτικές εταιρείες και τους πελάτες τους, καθώς οι αλλαγές αυτές θα επηρεάσουν τη ρευστότητα, τον κίνδυνο και την απόδοση της εταιρείας, η οποία θα επηρεάζει τις ελεγκτικές αμοιβές (Chenet al., 2019). Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος ότι η εταιρεία μπορεί να παραβιάσει τους όρους που προβλέπονται στη σύμβαση χρέους και ορισμένες εταιρείες, ως εκ τούτου, ενδέχεται να χρεοκοπήσουν. Τα υψηλότερα επίπεδα κινδύνου και οι αυξανόμενες ανησυχίες των πιστωτών θα αναγκάσουν τους ελεγκτές να υιοθετήσουν ευρύτερες ελεγκτικές διαδικασίες και να επενδύσουν περισσότερο στο ελεγκτικό έργο κατά την αξιολόγηση των υποθέσεων συνέχισης της δραστηριότητας των επιχειρήσεων (GhoshandPawlewicz, 2009- Nohetal., 2017- ZhangandHuang, 2013- Chenetal., 2019)

Σε ένα άρθρο που δημοσιεύθηκε το 2018 από τους Deniz A. Appelbaum, Alex Kogan και Miklos A. Vasarhelyib2 στο Journal of literature σημειώνεται ότι υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση στο επάγγελμα του δημόσιου ελεγκτή και ότι η εμφάνιση μεγάλων δεδομένων καθώς και η αυξανόμενη χρήση επιχειρηματικών αναλυτικών στοιχείων από πελάτες ελέγχου έχουν φέρει νέες ευκαιρίες και προκλήσεις. Δηλαδή, θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν πιο σύνθετες επιχειρηματικές αναλύσεις πέρα από τις συνήθεις αναλυτικές διαδικασίες που θα δώσουν σημαντικό προβάδισμα στην Ελεγκτική Επιστήμη.

Η Ionu (2018) σε άρθρο της για τον εσωτερικό έλεγχο αναφέρθηκε στη σημασία του ρόλου του στη διαδικασία αξιολόγησης και διαχείρισης των κινδύνων ενός επιχειρηματικού οργανισμού. Κατά συνέπεια, αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τη

διοίκηση η διάρθρωση ενός συστήματος διαχείρισης κινδύνου και ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η δραστηριότητα του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι προσανατολισμένη προς την αποτελεσματική διαχείριση των υλικών, των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων, την πρόληψη της απάτης και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων σχετικά με τα γεγονότα και τις συναλλαγές που συμβαίνουν μέσα σε μια εταιρεία. Έτσι, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η υλοποίηση μιας αποτελεσματικής διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου από τις επιχειρήσεις δημιουργεί προστιθέμενη αξία, μέσω των αποταμιεύσεων και των ευκαιριών που προκύπτουν, των ζημιών και των παράνομων δραστηριοτήτων που προλαμβάνει, αλλά και μέσω ενός παράγοντα που διασφαλίζει τη διαφάνεια στις δραστηριότητες της εταιρείας και συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα των πολιτικών της. Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων, το οποίο θα μπορούσε να διατηρηθεί δυνάμει ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, ανέφερε την ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών ως βασικό παράγοντα για την ορθή εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Θεώρησε πως είναι απαραίτητο από την πλευρά της διοίκησης να αντιληφθεί και να εκτιμήσει τον πραγματικό ρόλο του εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος είναι να εκθέσει και να αναλύσει τους κινδύνους που συνδέονται με τις ελεγχόμενες δραστηριότητες. Επομένως, θα πρέπει η διοίκηση να μην επιζητά υποταγή και να μην αποτελεί εμπόδιο στη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου

Οι Anwar et al. (2018) πραγματοποίησαν μία έρευνα η οποία βασιζόταν στην επίδραση της κατανόησης της σημασίας των Κωδίκων Επαγγελματικής Δεοντολογίας τους οποίους οφείλουν να τηρούν και να διαθέτουν οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές. Η εμπειρική τους μελέτη επικεντρώθηκε σε ένα δείγμα 301 λογιστών. Εκείνο το οποίο αποτέλεσε έναυσμα θέσπισης και καθιέρωσης αυτών των Κωδίκων Ηθικής ήταν τα περιστατικά απάτης και ύπαρξης ουσιωδών λαθών στις οικονομικές καταστάσεις μεταξύ ορισμένων ελεγκτικών και ελεγχόμενων εταιρειών. Η συγκάλυψη αυτής της απάτης από ορισμένες ελεγκτικές εταιρείες κατέστησαν αναγκαία για ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της φήμης των ελεγκτικών εταιρειών από το ευρύ κοινό. Η εμπιστοσύνη και η αξιοπιστία τους θα μπορούσαν να διασφαλιστούν με την επιβολή κανόνων ηθικής, την διατήρηση της επαγγελματικής ανεξαρτησίας, και της επαγγελματικής κατάρτισης του ορκωτού ελεγκτή. Οι αρθρογράφοι επισημαίνουν την διασφάλιση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή από την ελεγχόμενη εταιρεία, διότι απαγορεύεται ο ελεγκτής να αποκτά δεσμούς εξάρτησης με κάποιο μέλος της ελεγχόμενης εταιρείας και δεν επιτρέπεται να επηρεάζεται η κρίση του από τις απόψεις άλλων ατόμων. Τονίζουν ότι οι ελεγκτές θα πρέπει να είναι σε συνεχή μόρφωση, εγρήγορση και ετοιμότητα σε οποιαδήποτε περίπτωση απάτης ή λάθους παρουσιαστεί ή ενδέχεται να παρουσιαστεί. Με την συνεχή εκπαίδευση, την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων και με τις προσομοιώσεις ελέγχου ανίχνευσης απάτης θα είναι σε θέση οι ελεγκτές να εντοπίζουν και να καταπολεμούν τα σφάλματα. Οφείλει, λοιπόν, ένας ελεγκτής να παραμένει ακέραιος και αντικειμενικός και να ακολουθεί πιστά τα ελεγκτικά πρότυπα και κατά συνέπεια τους

Κώδικες Επαγγελματικής Δεοντολογίας τους οποίους θέτει η Επιτροπή. Προκειμένου να τηρηθούν οι κανόνες ηθικής, οφείλουν οι λογιστές να κατανοήσουν σε βάθος την αξία και τη σημασία αυτών των Κωδικών και παράλληλα να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους δίνοντας και μεγαλύτερη έμφαση σε εκείνα τα ζητήματα τα οποία θέτουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα των ελεγκτών.

Σε ένα άρθρο που δημοσιεύθηκε το 2018 από τους Deniz A. Appelbaum, Alex Kogan και Miklos A. Vasarhelyi<sup>2</sup> στο Journal of literature σημειώνεται ότι υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση στο επάγγελμα του δημόσιου ελεγκτή και ότι η εμφάνιση μεγάλων δεδομένων καθώς και η αυξανόμενη χρήση επιχειρηματικών αναλυτικών στοιχείων από πελάτες ελέγχου έχουν φέρει νέες ευκαιρίες και προκλήσεις. Δηλαδή, θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν πιο σύνθετες επιχειρηματικές αναλύσεις πέρα από τις συνήθεις αναλυτικές διαδικασίες που θα δώσουν σημαντικό προβάδισμα στην Ελεγκτική Επιστήμη

Οι Sukker et al. (2018), μελέτησαν τους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την επαγγελματική ανεξαρτησία του εξωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια της διενέργειας των ελεγκτικών διαδικασιών. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους δείχνουν τον βαθμό επιρροής της ανεξαρτησίας και της αντικειμενικότητας του εξωτερικού ελεγκτή απέναντι στους οργανισμούς, τους επαγγελματικούς φορείς και τις ρυθμιστικές αρχές και ως προς τη διασφάλιση της φήμης του ελεγκτικού επαγγέλματος. Διαπίστωσαν ότι η γνώμη του αν επηρεαστεί η γνώμη του εξωτερικού ελεγκτή από τον εσωτερικό ελεγκτή ή από οποιοδήποτε άλλο μέλος της ελεγχόμενης εταιρείας, σε αυτή τη περίπτωση θα αποβεί αναποτελεσματική η διαδικασία του ελέγχου και κατά συνέπεια θα αμφισβητηθεί η αξιοπιστία του εξωτερικού ελεγκτή και θα υπονομευθεί το ελεγκτικό επάγγελμα

Ο Wells (2017) αναφέρεται στην απάτη, στις διάφορες μεθόδους που χρησιμοποιούνται, αλλά και στους τρόπους αποτροπής της.

Οι Drogalas et al. (2017) διενεργούν μια έρευνα σε ένα σύνολο εταιρειών, οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο Αθηνών, προκειμένου να μελετήσουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στους αποτελεσματικούς εσωτερικούς ελέγχους, στις ευθύνες των εσωτερικών ελεγκτών και στο ρόλο τους στην ανίχνευση της απάτης. Τα ευρήματα δείχνουν πως η εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών και ο αποτελεσματικός έλεγχος που διεξάγουν συμβάλλουν σημαντικά στην ανίχνευση και έγκαιρη αντιμετώπιση της απάτης, ιδιαίτερα σε χώρες που βρίσκονται σε ύφεση λόγω της οικονομικής κρίσης.

Στην ερευνά τους GuangmingGong ,LiangXiao, Sixu ,&XuangGong (2017) ,εξετάζουν εάν αν οι κοινωνικοί δεσμοί μεταξύ των ελεγκτών και των μελών της επιτροπής έλεγχου διαμορφώνουν τα αποτελέσματα του ελέγχου .Παρόλο που αυτοί οι κοινωνικοί δεσμοί μπορούν να διευκολύνουν την μεταφορά πληροφοριών και να βοηθήσουν τους ελεγκτές να μετριάσουν τις πιέσεις της διοίκησης για να μην διορθωθούν οι ανακρίβειες ,οι στενές διαπροσωπικές σχέσεις μπορούν να

υπονομεύσουν την παρακολούθηση από τους ελεγκτές της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς .Μετράνε τους κοινωνικούς δεσμούς , την διασύνδεση καθηγητών και φοιτητών και την εργασιακή σχέση και την ποιότητα ελέγχου με την τάση να διαμορφώνουμε τροποποιημένες ελεγκτικές γνώμες , παρατυπίες στο τομέα της χρηματοοικονομικής αναφοράς . Τα αποδεικτικά στοιχεία μας υποδηλώνουν ότι οι κοινωνικοί δεσμοί μεταξύ των ελεγκτών και των μελών της επιτροπής ελέγχου αλλοιώνουν την ποιότητα του ελέγχου . Επιπλέον αποτελέσματα που συνάδουν τις προσδοκίες, διαπιστώνουμε ότι αυτή η σχέση είναι συγκεντρωμένη όπου οι κοινωνικοί δεσμοί είναι πιο σημαντικοί ή η σταθερή διακυβέρνηση είναι σχετικά φτωχή και οι συγκρούσεις των υπηρεσιών είναι πιο αυστηρές. Υπονοώντας την αμοιβαιότητα που απορρέει από τα κοινωνικά δίκτυα , αναφέρουμε επίσης κάποιες αποδεικτικές ενδείξεις ότι οι αμοιβές ελέγχου είναι υψηλότερες παρουσία κοινωνικών δεσμών μεταξύ ενός ελεγκτή ανάληψης υποχρέωσης και της επιτροπής ελέγχου. Συνολικά η ανάλυση μας υποστηρίζει ότι οι αρνητικές συνέπειες –δηλαδή η χειρότερη ποιότητα του ελέγχου και οι υψηλότερες αμοιβές ελέγχου –αυτών των κοινωνικών δεσμών μπορεί να αντισταθμίσουν τα οφέλη .

Ο ρόλος των ελεγκτών και της θέσης στην πυραμίδα της ιεραρχίας που πρέπει να λαμβάνουν προκάλεσαν ποικίλες απόψεις στη διεθνή βιβλιογραφία . Οι περισσότεροι βεβαία συμφωνούσαν με αυτή των William Glover και Pawitt(2016) που θέλουν τον εσωτερικό ελεγκτή ως ένα ανώτατο διοικητικό στέλεχος , με μια μεγάλη υπόσταση μέσα στην οικονομική μονάδα, μιας και τον θεωρούν το συνδετικό κρίκο σχεδόν όλων των τμημάτων. Παράλληλα , με τα παραπάνω ,ο εσωτερικός ελεγκτής θεωρείται ο άνθρωπος που μπορεί να εξασφαλίσει σε σημαντικό ποσοστό την εύρυθμη λειτουργία και συνεργασία των υπόλοιπων τμημάτων με ιδιαίτερη έμφαση στα τμήματα διεύθυνσης .

Σε μία μελέτη το 2016 οι Rasha kassem και Andrew W. Higson εξέτασαν την ευθύνη των εξωτερικών ελεγκτών σε σχέση με την εταιρική διαφθορά. Οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν την ευθύνη για την αξιολόγηση των κινδύνων διαφθοράς, αλλά ο ρόλος τους δεν καθορίστηκε σαφώς από τις ρυθμιστικές αρχές του εξωτερικού ελέγχου. Η τρέχουσα μελέτη ήταν η πρώτη που διευκρίνιζε την ευθύνη των εξωτερικών ελεγκτών όσον αφορά την εταιρική διαφθορά και διασαφηνίζει τους υφιστάμενους περιορισμούς στα πρότυπα ελέγχου που σχετίζονται με αυτόν τον τομέα. Προσφέρει επίσης συστάσεις προς τους ρυθμιστικούς ελεγκτές, τους εξωτερικούς ελεγκτές, τα ελεγκτικά γραφεία και τους ερευνητές.

Ο Masoud (2016) διενέργησε μελέτη προκειμένου να εξετάσει τους λόγους που μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση το ελεγκτικό επάγγελμα, καθώς επίσης και την συμβολή των θεσμών οι οποίοι συγκροτούνται προκειμένου να διασφαλίσουν την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα των ελεγκτικών διαδικασιών. Βάσει του ερωτηματολογίου που δημιούργησε, χρησιμοποιώντας ως εξαρτημένη μεταβλητή το ελεγκτικό επάγγελμα και ως ανεξάρτητες μεταβλητές τους παρακάτω Κώδικες Ηθικής :Ακεραιότητα (Integrity), Αντικειμενικότητα (Objectivity), Εμπιστευτικότητα (Confidentiality) και Επαγγελματική Συμπεριφορά (Professional Behavior) κατέληξε



στο συμπέρασμα ότι χωρίς την ύπαρξη ηθικής, η γνώμη των ελεγκτών είναι αμφιλεγόμενη και υπονομεύεται το ελεγκτικό επάγγελμα και διακυβεύεται η φήμη και η αξιοπιστία των ελεγκτών. Στο άρθρο του ο Masoud διατυπώνει την άποψη ότι το ελεγκτικό επάγγελμα επωμίζεται ακόμη το βάρος της αμφισβήτησης της αξιοπιστίας του, εξαιτίας της απάτης που διαπιστώθηκε στις υποθέσεις του Enron και Arthur Andersen, οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των πιστωτών και των επενδυτών και οι οποίοι δεν εμφάνιζαν τις πραγματικές οικονομικές καταστάσεις στο κοινό, αλλά έφεραν στην επιφάνεια αναληθή λογιστικά στοιχεία. Εξαιτίας λοιπόν αυτής της πολύκροτης υπόθεσης απάτης που έχει καταγραφεί στην ιστορία του λογιστικού επαγγέλματος, και η οποία δεν ήταν και η μοναδική υπόθεση λογιστικής απάτης, άρχισε να καταρρέει η αξιοπιστία του ελεγκτή και να υπονομεύεται το ελεγκτικό επάγγελμα. Ως εκ τούτου, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του επαγγέλματος αυτού, συγκροτήθηκε η Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC-International Federation of Accountants), η οποία έθεσε συγκεκριμένες αρχές και κανόνες, τους οποίους οφείλει να ακολουθήσει και να τηρεί ο κάθε λογιστής-ελεγκτής. Η Επιτροπή Ελέγχου εγγυάται για την ανεξαρτησία και την αξιοπιστία του επαγγέλματος, θεσμοθετώντας τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, τα οποία οφείλουν να ακολουθούν και να τηρούν οι επαγγελματίες λογιστές. Σημειωτέον, το Διεθνές Συμβούλιο Δεοντολογίας για τους Λογιστές (IESBA International Ethics Standards Board for Accountants), εκδίδει τον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας για Λογιστές, τον οποίο όλοι οι επαγγελματίες λογιστές οφείλουν να τηρούν και να συμμορφώνονται με τις οδηγίες και τους κανόνες αυτού του Κώδικα. Ο Λογιστής-Ελεγκτής οφείλει να δρα σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον. Επιπλέον, επισημαίνει την σπουδαιότητα της ύπαρξης του Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας, ως το μέσο για την διασφάλιση της επαγγελματικής ανεξαρτησίας και της καθοδήγησης της συμπεριφοράς των εργαζομένων και υποστηρίζει ότι «Ο παρών κώδικας δεν έχει σχεδιαστεί για ‘κακούς’ ανθρώπους αλλά έχει σχεδιαστεί για άτομα τα οποία επιθυμούν να ενεργήσουν δεοντολογικά». Το επάγγελμα του ελεγκτή υποχρεώθηκε να υποστεί αλλαγές εξαιτίας της αποτυχίας του να διατηρήσει την ακεραιότητα και την αξιοπιστία του. Έτσι λοιπόν, ο Masoud καταλήγει λέγοντας ότι προκειμένου να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη του κοινού απέναντι στο επάγγελμα του λογιστή-ελεγκτή, χρειάζεται συνεχής βελτίωση και έλεγχος του επαγγέλματος, ούτως ώστε όχι μόνο να διασφαλιστεί η εμπιστοσύνη του κοινού αλλά και να διατηρηθεί η φήμη των ελεγκτικών εταιρειών. Συμπερασματικά, εκείνες οι εταιρείες οι οποίες είναι ευρέως διαδεδομένες για την ποιότητα ελέγχου και την πιστή τήρηση των κωδικών ηθικής και αποδεδειγμένα διενεργούν έναν ποιοτικό έλεγχο και διασφαλίζουν για την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητά τους είναι οι Deloitte, Ernst&Young, KPMG και η PricewaterhouseCoopers, οι γνωστές και ως Big 4 ελεγκτικές εταιρείες.

Οι Chambers και Odar (2015), προσπάθησαν να διερευνήσουν τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να ανακάμψει ο εσωτερικός έλεγχος ο οποίος ενώ αποτελούσε βασικό πυλώνα των επιχειρήσεων, απέτυχε να προλάβει και να αποτρέψει την παγκόσμια οικονομική κρίση. Στην έρευνα τους κάνουν μια αναφορά στην ιστορία του

εσωτερικού ελέγχου και καταλήγουν σε μια εκτίμηση του σύγχρονου ρόλου του. Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν αναφέρουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν είχε σχεδιαστεί σωστά και δεν ήταν κατάλληλος για το συγκεκριμένο σκοπό. Προτείνουν λοιπόν, ο εσωτερικός έλεγχος να ελέγχει αποτελεσματικότερα και να παρέχει πιο αξιόπιστη διαβεβαίωση στα διοικητικά συμβούλια. Ακόμη, επισημαίνουν ότι το Παγκόσμιο Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών θα πρέπει να χρησιμοποιήσει τις πρόσφατες ενισχυμένες κατευθυντήριες γραμμές εσωτερικού ελέγχου ως εφαλτήριο για να επανακτήσει την υπεροχή. Τέλος, πιστεύουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να μειώσει τη στενή σχέση που τον συνδέει με τη διοίκηση.

Το 2015 οι RichardTurpenandHaleyDyer<sup>4</sup> σε ένα άρθρο δείχνουν τη σημασία που έχει η συνεργασία των εξωτερικών ελεγκτών με τους εσωτερικούς για την επίτευξη του κοινού στόχου που είναι ο αποτελεσματικότερος έλεγχος. Τα νέα πρότυπα εξωτερικού ελέγχου και η αυξημένη ρυθμιστική πίεση στους εξωτερικούς ελεγκτές έχουν τοποθετήσει τη σχέση εσωτερικού-εξωτερικού ελεγκτή στο προσκήνιο. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να κατανοήσουν αυτές τις αλλαγές και τα μέτρα που μπορούν να λάβουν για να διασφαλίσουν ότι ο οργανισμός τους θα συνεχίσει να λαμβάνει την πλήρη αξία των συντονισμένων υπηρεσιών ελέγχου.

Ο Oseni (2014) αποκαλύπτει ότι μια αποτελεσματική λειτουργία εσωτερικού ελέγχου μειώνει τα γενικά έξοδα, εντοπίζει τρόπους βελτίωσης της αποδοτικότητας και ελαχιστοποιεί την έκθεση σε πιθανές απώλειες. Σύμφωνα με τον Lavy (2008), ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει μια ανεξάρτητη και αντικειμενική αξιολόγηση της δραστηριότητας για τη διοίκηση. Ο Katz (2012) συνοψίζει τις βασικές δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου ως ανάλυση δεδομένων, συστάσεις, συμβουλές και δραστηριότητες πληροφόρησης.

Ακόμη μια προσπάθεια για την περιγραφή των ωφελειών που προσφέρει ο εσωτερικός έλεγχος έγινε από τους Petrascu & Tieanu (2014). Στόχος τους ήταν να υπογραμμίσουν τη σημασία και την αξία του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε οικονομική οντότητα και να τον αναδείξουν ως ένα εργαλείο που βοηθάει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, την καλύτερη διαχείριση των δραστηριοτήτων και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της. Επισημάναν ακόμη, πως για να πετύχει μια επιχείρηση την καλύτερη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων, να μειώσει το κόστος, να μεγιστοποιήσει το κέρδος της, αλλά και να επιτύχει τους στόχους της είναι απαραίτητη η εφαρμογή του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Οι Caratas και Spatariu(2014), προσπάθησαν σε άρθρο τους να παρουσιάσουν το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στη σύγχρονη ζωή μιας επιχείρησης. Επεξήγησαν τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου όσον αφορά την ευημερία, την αύξηση της αξίας και την επίτευξη των στόχων του οργανισμού. Ακόμη, αναφέρουν τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως απαραίτητη για την διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων, την ασφάλεια ακριβών και αξιόπιστων στοιχείων και για την αξιολόγηση και ελαχιστοποίηση των κινδύνων. Ωστόσο, τόνισαν ότι θα χρειαστεί η προσαρμογή της στις μεταβαλλόμενες προσδοκίες και στις πολιτικές πρόληψης της απάτης. Η

παρουσία ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου μπορεί να βελτιώσει τις επιδόσεις της επιχείρησης, τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τις στρατηγικές ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει αναγνωριστεί ως ο κύριος μοχλός της εταιρικής γνωστοποίησης που έχει ως στόχο αύξηση της ποιότητας των οικονομικών πληροφοριών, για τη διασφάλιση της διαφάνειας στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και για την αύξηση της εμπιστοσύνης μεταξύ των διευθυντών και των μετόχων. Ο εσωτερικός έλεγχος έχει υποστεί μια σειρά διαρθρωτικών αλλαγών τα τελευταία χρόνια. Η εφαρμογή του νέων κανόνων και κανονισμών που αφορούν τον εσωτερικό έλεγχο, η εξέλιξη των νέων τεχνολογιών, η οικονομική κρίση και η ανάγκη για πιο εντατικό και συνεχή έλεγχο από τις εταιρείες, είχαν ως αποτέλεσμα πολλές αλλαγές, όχι μόνο στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου, αλλά και στο ρόλο των εσωτερικών ελεγκτών και των γενικότερο πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου (Bekiaris, etal., 2013).

Σύμφωνα με τον Daniel (2012) διενεργούνται έλεγχοι για να εξακριβωθεί η εγκυρότητα και η αξιοπιστία των πληροφοριών. Επίσης για να παρέχει αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου ενός συστήματος. Ο στόχος ενός ελέγχου είναι η έκφραση γνώμης του εν λόγω ατόμου/οργανισμού/συστήματος (κ.λπ.), υπό αξιολόγηση βάσει εργασιών που έχουν γίνει σε δοκιμαστική βάση

Οι Kassem and Higson (2012) αναφέρονται στη θεωρία απάτης του Cresse, τονίζοντας τη σημασία της και προσπαθούν με τον τρόπο αυτό να παρέχουν περισσότερες πληροφορίες τους εξωτερικούς ελεγκτές για τους λόγους εμφάνισης της απάτης. Με την απάτη να αποτελεί πλέον ένα συχνό φαινόμενο και να δημιουργεί την ανάγκη για την ύπαρξη ενεργού ρόλου των εξωτερικών ελεγκτών στις οικονομικές οντότητες, προτείνουν τη δημιουργία ενός νέου μοντέλου του Τριγώνου της Απάτης, το οποίο ίσως διευκόλυνε περισσότερο τους ελεγκτές στον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των διάφορων δόλιων πρακτικών.

Οργανισμοί όπως ο τραπεζικός τομέας έχουν αναγνωρίσει τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως εργαλείο για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Ο Okolo (2011) περιγράφει τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως μια πτυχή του μηχανισμού ελέγχου, εντός μιας επιχείρησης, η οποία επανδρώνεται από ειδικά εντεταλμένο προσωπικό.

Η αυξανόμενη ανάγκη για διαφάνεια στις εταιρικές λειτουργίες και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης είναι υψίστης σημασίας για έναν οργανισμό προκειμένου να είναι επιτυχής σε αυτή την ασταθή περίοδο για την οικονομία. Κατά συνέπεια, ο εσωτερικός έλεγχος και η εταιρική διακυβέρνηση έχουν προσελκύσει μεγάλη προσοχή από αρχές και τους ερευνητές (Dewing και Russell, 2004)

Στο επίκεντρο της εγκατάστασης των επιχειρήσεων βρίσκεται η λειτουργία του ελέγχου- αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι όλα τα άλλα τμήματα συνδέονται με το τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Η σημασία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου δεν

μπορεί να υπερτονιστεί, όπου χρησιμοποιούνται ποικίλες απαιτήσεις, διαδικασίες που είναι τόσο χειροκίνητες όσο και βασισμένες στην τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 –ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

### Εισαγωγικά :

Σκοπός του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να μελετήσει και να παρουσιάσει τις βασικές έννοιες του εσωτερικού έλεγχου. Αναλυτικότερα , στοιχεία που αφορούν την έννοια του εσωτερικού έλεγχου, τα βασικά χαρακτηριστικά του εσωτερικού έλεγχου όπως ο σχεδιασμός του έλεγχου, η αναφορά έλεγχου η εκτέλεση έλεγχου και άλλα που θα συζητηθούν σε αυτό το κεφάλαιο.

Επίσης , θα εξεταστεί ο ρόλος του εσωτερικού έλεγχου στις επιχειρήσεις ενώ θα μελετηθούν επίσης ο ρόλος και η ευθύνη του εσωτερικού ελεγκτή και η σχέση του με την επιτροπή έλεγχου. Σημαντική είναι επίσης και η εξέταση και η ανάλυση των προσόντων που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές.

### 3.1 Εσωτερικός έλεγχος :

Έλεγχος: Ο έλεγχος είναι ένας κλάδος της λογιστικής που ασχολείται με την αποτελεσματική χρήση των πόρων για την επίτευξη ενός προηγουμένως καθορισμένου στόχου ή ενός συνόλου στόχων που περιέχονται σε ένα σχέδιο (DavidBregger,MarkEdmonds, MarkOrtegren , 2020).<sup>1</sup>

Εσωτερικός έλεγχος: Ο εσωτερικός έλεγχος είναι το σύνολο του συστήματος ελέγχου, οικονομικού και άλλου, που αποσκοπεί στη διασφάλιση της διοικητικής πληροφόρησης και της αξιοπιστίας των λογιστικών αρχείων (DwiRatmonoa\* andDarsonoDarsono 2022).<sup>2</sup>

Σύμφωνα με το Institute of Internal Auditors North America<sup>3</sup>, ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη και συνεπώς αντικειμενική διαδικασία με σκοπό να προσθέσει αξία και να βελτιώσει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του οργανισμού, έχοντας ένα συστηματικό χαρακτήρα για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του, στη διαχείριση των ποικίλων κινδύνων τους οποίους αντιμετωπίζει και της διακυβέρνησης.

Από την ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και τον κόσμο των επιχειρήσεων θεωρείται ως η πιο αποτελεσματική λειτουργία, για τη διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων και των εσόδων τόσο των επιχειρήσεων όσο και των δημοσίων οργανισμών. Παράλληλα, και πέρα από τα ποσοτικά στοιχεία, κρίσιμη θεωρείται η συμβολή του στο δημόσιο τομέα για την εξυπηρέτηση των πολιτών.

---

<sup>1</sup> David Bregger,Mark Edmonds, Mark Ortegren 2020 Internal audit standard compliance, potentially competing duties, and external auditors' reliance decision

<sup>2</sup>Dwi Ratmonoa\* and Darsono Darsono 2022 Effectiveness of internal audit in local governments: The moderating role of internal and external auditors' relations

<sup>3</sup>Institute of Internal Auditors North America

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών : ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη και αντικειμενική διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα ,σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθάει τον οργανισμό να επιτύχει τους αντικειμενικούς του σκοπούς , υιοθετώντας μια συστηματική ,επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κίνδυνων , των συστημάτων εσωτερικού έλεγχου.

Ενώ Εσωτερικό Έλεγχος, σύμφωνα με τον οποίο ,τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων τον διενεργεί ο εσωτερικός ελεγκτής ο οποίος ανήκει στο προσωπικό της επιχείρησης και διασφαλίζει για την πληρότητα και την ορθότητα των λογιστικών εγγραφών και των στοιχείων της οντότητας. Είναι εξαρτημένος από την επιχείρηση και το ελεγκτικό του έργο βασίζεται στις υποδείξεις της επιχείρησης οι οποίες μπορεί να διαφέρουν ελάχιστα από τα ελεγκτικά πρότυπα. (Νεγκάκης και Ταχυνάκης, 2017)<sup>4</sup>

### **3.2 Βασικά χαρακτηριστικά εσωτερικού έλεγχου:**

Σύμφωνα με τον (Λουμιώτη)<sup>5</sup> οι βασικές αρχές του εσωτερικού έλεγχου είναι :

Επαρκής Λογιστική Οργάνωση και κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη .

Ο σαφής διαχωρισμός των τριών βασικών λειτουργιών της, ήτοι:

- της συναλλακτικής, η όποια πραγματεύεται την διενέργεια των συναλλαγών.
- της διαχειριστικής, η οποία πραγματεύεται την διαχείριση και φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων
- της λογιστικής, η οποία πραγματεύεται την λογιστική απεικόνιση και λογιστική παρακολούθηση των συναλλακτικών πράξεων, καθώς και των περιουσιακών στοιχείων της .

Η κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών στο προσωπικό της οικονομικής μονάδας, που πρέπει να διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα (π.χ. ικανότητα, ακεραιότητα χαρακτήρα, ήθος κλπ.).

Η άμεση έκδοση προκαθορισμένων στοιχείων για κάθε είσπραξη ή πληρωμή, καθώς και για κάθε δημιουργία απαίτησης ή υποχρέωσης της οικονομικής μονάδας.

Η καθιέρωση μέτρων φυσικής προστασίας των λογιστικών αρχείων και στοιχείων.

Η διενέργεια, σε τακτά χρονικά διαστήματα, φυσικών επαληθεύσεων των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας.

---

<sup>4</sup> Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017). Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

<sup>5</sup> Λουμιώτης Βασίλης 2007 (Αρχές και Μέθοδοι Ελεγκτικής) Έκδοση 3η ΙΕΣΟΕΛ

Η λήψη μέτρων φυσικής προστασίας των περιουσιακών στοιχείων.

### **3.3 Ο σκοπός και οι στόχοι του εσωτερικού ελέγχου :**

Η αποστολή του εσωτερικού ελέγχου διατυπώνει, τι πρέπει να επιδιώκει ο εσωτερικός έλεγχος να επιτύχει σε οργανισμό. Στο πλαίσιο αυτό, η αποστολή περιλαμβάνει υποχρεωτικές και συνιστώμενες κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες υποδεικνύουν, πώς οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να χρησιμοποιούν ολόκληρο το πλαίσιο όταν ακολουθούν την αποστολή. Το ΙΑ ορίζει την αποστολή του εσωτερικού ελέγχου ως εξής: Να ενισχύει και να προστατεύει οργανωτική αξία με την παροχή βασισμένης στον κίνδυνο και αντικειμενικής διασφάλισης, συμβουλών και γνώσης.

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να βοηθήσει μια οικονομική οντότητα να επιτύχει τους στόχους απόδοσης και κερδοφορίας και να αποτρέψει την απώλεια πόρων. Μπορεί να συμβάλλει στην εξασφάλιση αξιόπιστων οικονομικών εκθέσεων και στη διασφάλιση ότι η επιχείρηση συμμορφώνεται με τους νόμους και τους κανονισμούς, αποφεύγοντας ιδίως τη ζημιά στη φήμη της. Με άλλα λόγια, μπορεί να βοηθήσει μια οντότητα να φτάσει τους στόχους της και να αποφύγει παγίδες και αστάθμητους παράγοντες (Younas, A. & Kassim, A. A., , 2019).<sup>6</sup>

Αντικειμενικός σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η παροχή ειδικευμένων συμβουλών και υπηρεσιών προς την διοίκηση και τα μέλη των επιχειρήσεων μέσα από την αξιολόγηση των συστημάτων .

- Προώθηση οικονομικών, αποδοτικών και αποτελεσματικών λειτουργιών και παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών που συνάδουν με την αποστολή του οργανισμού.
- Διασφάλιση των πόρων κατά των απωλειών λόγω σπατάλης, κατάχρησης, κακοδιαχείρισης, σφαλμάτων και απάτης.
- Προώθηση της τήρησης των νόμων, των κανονισμών, των συμβάσεων και των οδηγιών διαχείρισης.
- Ανάπτυξη και διατήρηση αξιόπιστων, οικονομικών και διαχειριστικών δεδομένων και ακριβή παρουσίαση των εν λόγω δεδομένων σε έγκαιρες εκθέσεις. Υπάρχουν τέσσερις στόχοι εσωτερικού ελέγχου (Φίλος, 2004):<sup>7</sup>
- Προστασία περιουσιακών στοιχείων.
- Ακρίβεια και αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών αναφορών και των υποστηρικτικών πληροφοριών.
- Λειτουργική αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα.
- Τήρηση των ισχυόντων νόμων και κανονισμών.

---

<sup>6</sup> Younas, A. & Kassim, A. A., 2019. Essentiality of Internal Control in Audit Process. International Journal of Business and Applied Social Science, 5(11)

<sup>7</sup> Φίλος, Γ. Α., 2004. Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου Επιχειρήσεων. Αθήνα: IQGroup

Σύμφωνα με τον Φίλος υπάρχουν τέσσερις στόχοι εσωτερικού ελέγχου:

- Την προστασία των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων και των εκτός ισολογισμού στοιχείων και τον προσδιορισμό μέτρων για την πρόληψη της απάτης και των ζημιών κάθε είδους
- Αξιολόγηση της επάρκειας των χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών στοιχείων και πληροφοριών για να γνωρίζει η διοίκηση την πραγματικότητα της οικονομικής οντότητας,
- Λειτουργική αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα, την αξιολόγηση της εφαρμογής των χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών ελέγχων που οργανώνονται και διενεργούνται από την επικεφαλής της οντότητα με σκοπό την αύξηση της οικονομικής αποδοτικότητας.
- Τήρηση των ισχυόντων νόμων και κανονισμών, την επαλήθευση της συμμόρφωσης της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας με τις πολιτικές, τα προγράμματα και της διαχείρισής τους σύμφωνα με τις νομικές διατάξεις.

Οι δύο πρώτοι στόχοι αφορούν τους εσωτερικούς - λογιστικούς ελέγχους. Οι στόχοι αυτοί καθορίζονται ειδικότερα για να παρέχουν εύλογη βεβαιότητα ότι:

- Οι συναλλαγές (π.χ. εισπράξεις μετρητών και εκταμιεύσεις μετρητών) εκτελούνται σύμφωνα με τη γενική ή ειδική εξουσιοδότηση της διοίκησης.
- Οι συναλλαγές καταγράφονται υποχρεωτικά, ώστε να είναι δυνατή η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές ή με οποιαδήποτε άλλα κριτήρια που ισχύουν για τις εν λόγω καταστάσεις, ενώ για τα περιουσιακά στοιχεία (π.χ. μετρητά) διατηρείται η λογοδοσία.
- Η πρόσβαση σε περιουσιακά στοιχεία επιτρέπεται μόνο σύμφωνα με την εξουσιοδότηση της διοίκησης.
- Η καταγεγραμμένη λογοδοσία για τα περιουσιακά στοιχεία συγκρίνεται με τα υφιστάμενα περιουσιακά στοιχεία (π.χ. τραπεζικές συμφωνίες) σε εύλογα χρονικά διαστήματα και λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τυχόν διαφορές. Οι δύο τελευταίοι στόχοι αφορούν τους διοικητικούς ελέγχους

Ωστόσο, οι οικονομικές οντότητες θα πρέπει να έχουν υπόψη ότι, ακόμα και ένα άρτιο και πλήρως αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου δεν μπορεί μόνο να διασφαλίσει την επιτυχία της, ή την επίτευξη βασικών επιχειρηματικών στόχων ή την εξασφάλιση της επιβίωσής της (AICPA, 2014).<sup>8</sup>

---

<sup>8</sup> AICPA, 2014. The Importance of Internal Control in Financial Reporting and Safeguarding Plan Assets, North Carolina: AICPA



### 3.4 Τα είδη εσωτερικού έλεγχου :

Όλο και πιο αποδεκτός γίνεται ανά τα χρόνια ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι πλέον αναγκαίος στους ίδιους τους ελεγχόμενους. Ο εσωτερικός έλεγχος παρουσιάζει περιορισμούς διότι αποτελεί έλεγχο όλων των λειτουργιών και διακρίνεται σε τόσα είδη έλεγχου όσες και οι λειτουργίες μιας εσωτερικής μονάδας . Σε κάθε αντικείμενο ελέγχου εμπλέκονται ταυτόχρονα και άλλα είδη ελέγχου. Μια από τις πιο σύνηθες κατηγορίες εσωτερικού ελέγχου είναι οι ακόλουθες (ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ 2006)<sup>9</sup>

- Οικονομικός έλεγχος
- Διαχειριστικός έλεγχος
- Λειτουργικός έλεγχος
- Επιχειρησιακός έλεγχος

**Οικονομικός έλεγχος :** Η κύρια εστίαση ενός οικονομικού ελέγχου είναι η εξέταση των λογιστικών και οικονομικών δεδομένων του οργανισμού. Η εστίαση είναι διαφορετική ανάλογα με το θέμα του ελέγχου: Είτε ελέγχονται οι λογαριασμοί και τα χρηματοοικονομικά δεδομένα ως σύνολο βάσει ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων, είτε ο έλεγχος μπορεί να είναι να διενεργηθεί με βάση μεμονωμένους λογαριασμούς.

**Διαχειριστικός έλεγχος:** Στο πλαίσιο ενός διαχειριστικού ελέγχου , ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει κατά πόσον η διοίκηση συμμορφώνεται με τις υφιστάμενες πολιτικές, κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες και κατά πόσον οι αποφάσεις της και οι σχετικοί εσωτερικοί έλεγχοι είναι αποτελεσματικοί και αποτελεσματικοί.

**Λειτουργικός έλεγχος:** Οι λειτουργικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν ελέγχους σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας μιας εταιρείας ή συγκεκριμένα μέρη της. Σύμφωνα με την αρχή της ουσιαστικότητας, ωστόσο, μια προσεκτική επιλογή θα πρέπει να γίνεται επιλογή των βασικών επιχειρηματικών διαδικασιών που θα ελεγχθούν και των επηρεαζόμενων επιχειρηματικών μονάδων. Αρμοδιότητες και διαδικασίες που είτε είναι μικρότερης σημασίας είτε δεν εκτίθενται σε κινδύνους που απειλούν την ύπαρξη της επιχείρησης ή την επιχειρηματική της επιτυχία περιλαμβάνονται στο ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με το προφίλ κινδύνου τους.

**Επιχειρησιακός έλεγχος :** Οι εξωτερικές επιχειρηματικές σχέσεις δημιουργούν επίσης θέματα σχετικά με τον έλεγχο για τον Εσωτερικό έλεγχο, διότι το δίκτυο των προμηθευτών, των πελατών και των συνεργατών, οι σχέσεις με δημόσιους φορείς και οργανισμούς, ακόμη και με κυβερνητικούς φορείς, έχουν τελικά σημαντική επίδραση στις εσωτερικές διαδικασίες μιας επιχείρησης. Ένας επιχειρησιακός έλεγχος είναι ένα προληπτικό μέτρο ελέγχου που διεξάγεται σύμφωνα με τη στρατηγική αποκλιμάκωσης .Ο κύριος σκοπός του είναι να διασφαλίσει ότι οι διαδικασίες, οι

---

<sup>9</sup>Καζαντζής Χρήστος, 2006. Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων.

μέθοδοι και οι κατευθυντήριες γραμμές στο πλαίσιο ενός έργου είναι συμβατές και λαμβάνουν υπόψη τους τρίτους.( ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ 2006)<sup>10</sup>

### **3.5 Βασικές αρχές εσωτερικού ελέγχου :**

Η χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου εντοπίζεται στο ότι ο ίδιος ενεργεί προληπτικά, όσο λαμβάνουν χώρα τα οικονομικά γεγονότα και προλαμβάνει λάθη, παραλείψεις και μη κανονικές ενέργειες, οι οποίες, αν ανακαλύπτονταν αργότερα και ιδιαίτερα μετά την απομάκρυνση των συναλλασσόμενων, θα χρειαζόταν για την τακτοποίησή τους, πρόσθετος κόπος, χρόνος και κόστος απασχόλησης των αρμόδιων εργαζομένων της επιχείρησης. Επίσης ενεργεί αποτρεπτικά, αφού οι υπάλληλοι που διενεργούν λογιστική ή ταμειακή παρακολούθηση γνωρίζουν ότι ελέγχονται και θα αποθαρρυνθούν από την πραγματοποίηση καταχρήσεων ή υπεξαίρεσης για δικά τους συμφέροντα. Ακόμα, λειτουργεί κατασταλακτικά, καθώς διενεργείται και δεύτερος έλεγχος από αρμόδιο εξουσιοδοτημένο πρόσωπο, ελεγκτή ή τον προϊστάμενο του τμήματος, έτσι ώστε να βρεθούν αστοχίες που διέλαθαν της προσοχής, κυρίως λόγω φόρτου εργασίας από τους ασκούντες τον έλεγχο (Δήμου, 2000)<sup>11</sup>. Σύμφωνα με τους Νεγκάκης & Ταχυνάκης (2017)<sup>12</sup>, κύριος σκοπός της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου είναι να παρέχει υπηρεσίες, οι οποίες είναι εξειδικευμένες και ερευνητικά αποδεδειγμένες προς τη διοίκηση της οντότητας, για τη σωστή και αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων της, προσκομίζοντάς της δεδομένα, πληροφορίες και στοιχεία για τις δραστηριότητες της οντότητας. Αυτό προκύπτει και από τον ορισμό του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών που αποτυπώθηκε παραπάνω, σύμφωνα με τον οποίο αντικειμενικός σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι «η βοήθεια προς τα μέλη του οργανισμού στην αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους. Για το σκοπό αυτό η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου τους εφοδιάζει με αναλύσεις, αξιολογήσεις, συστάσεις, συμβουλές και πληροφορίες που αφορούν τις ελεγχόμενες δραστηριότητες». Επίσης, στον αντικειμενικό στόχο του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνεται και το λογικό κόστος της άσκησης του ελέγχου. Οι ως άνω συγγραφείς συμπεραίνουν ότι ο κυριότερος σκοπός της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου είναι η δημιουργία ενός συστήματος, το οποίο θα έχει την κατάλληλη οργάνωση των χρηματοοικονομικών, μηχανογραφικών και λοιπών υπηρεσιών της οντότητας, το σωστό διαμοιρασμό των καθηκόντων του προσωπικού της, την ασφάλεια των περιουσιακών της στοιχείων, τη διασφάλιση περί ορθής απεικόνισης των λογιστικών εγγραφών και βιβλίων της, καθώς και την αποτελεσματική εν γένει δραστηριότητα της οντότητας, εξασφαλίζοντας τη συνέχιση της λειτουργίας της. Επιπροσθέτως, διασφαλίζει ότι όλα τα εργαζόμενα μέλη και μη συμπεριφέρονται με βάση τους κανόνες, αρχές και διαδικασίες που ορίζονται. Τέλος, οι προτάσεις του

<sup>10</sup> Καζαντζής Χρήστος, 2006. Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων.

<sup>11</sup> Δήμου, Ν. Γ., 2000. Ελεγκτική Ι: Βασικές Αρχές Γενικής και Τραπεζικής Ελεγκτικής. Αθήνα: ΕΛΛΗΝ

<sup>12</sup> Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017). Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

ελέγχου διαβιβάζονται στη διοίκηση της εταιρείας, η οποία στη συνέχεια αξιολογεί και παίρνει αποφάσεις είτε για βελτίωση είτε για διόρθωση. Μετά τις παγκοσμίως γνωστές καταρρεύσεις των εταιριών Enron, Worldcom, Ahold, Parmalat και άλλων, οι Η.Π.Α. αποφάσισαν να εκδοθεί το 2002 ο νόμος Sarbanes-oxley (RainerLenz&KimK. Jeppesen)<sup>13</sup> του οποίου η προσοχή επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων και στην εκτίμησή του. Η κομβική σημασία του νόμου Sarbanes-oxley καταδεικνύει πλήρως ότι πρέπει να συγκεκριμενοποιηθεί και να καθοριστεί με σαφήνεια όχι μόνο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, αλλά και τα μέσα εφαρμογής του και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητάς τους. Για τα ελληνικά δεδομένα, την ύπαρξη ξεχωριστού τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου στις εισηγμένες εταιρείες κάνει υποχρεωτική η απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 5/204/00, αλλά και ο Κώδικας των αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΣΕΔ, 2013). Άρα, η υπηρεσία έχει ως σκοπό να ελέγχει, να εκτιμά και να υποδεικνύει στο διοικητικό συμβούλιο της οντότητας κατά πόσο οι δραστηριότητες της εταιρείας πραγματοποιούνται, χωρίς να προσβάλλονται τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων μελών, δηλαδή βασικών μετόχων, μετόχων μειοψηφίας και των ενδιαφερόμενων μερών και ακόμα περισσότερο, χωρίς να απειλείται η διαφάνεια και η ορθή λειτουργία του χρηματιστηρίου. Επίσης, η Τράπεζα της Ελλάδος με το Π.Δ. 2577/2006 επέβαλε τη δημιουργία επιτροπής ελέγχου από τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία εδρεύουν στο ελληνικό έδαφος (Τράπεζα της Ελλάδος, 2006). Τέλος, σύμφωνα με τους Νεγκάκης & Ταχυνάκης (2017)<sup>14</sup>, οι παρεμβάσεις του νόμου 4438/2016 δίνουν έμφαση στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

### **3.6 Παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου :**

Για να θεωρηθεί ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεσματικός, θα πρέπει να υπάρχουν όλες οι αρχές και να λειτουργούν αποτελεσματικά. Οι τρόποι επίτευξης των αρχών, καθώς και η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να είναι αρκετά διαφορετικοί μεταξύ των οργανισμών. Παρ όλα αυτά, η αποτυχία επίτευξης οποιασδήποτε από τις αρχές σημαίνει πιθανώς ότι μια δραστηριότητα εσωτερικού ελέγχου δεν ήταν όσο αποτελεσματική θα μπορούσε να είναι. (IIA Αυστραλία.) Οι βασικές αρχές του εσωτερικού ελέγχου είναι οι εξής:

- Επιδεικνύει ακεραιότητα.
- Επιδεικνύει επάρκεια και τη δέουσα επαγγελματική επιμέλεια.
- Είναι αντικειμενικός και απαλλαγμένος από αθέμιτη επιρροή (ανεξάρτητος).

---

<sup>13</sup> THE FUTURE OF INTERNAL AUDITING: GARDENER OF GOVERNANCE Rainer Lenz & Kim K. Jeppesen 2022

<sup>14</sup> Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017). Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

- Ευθυγραμμίζεται με τις στρατηγικές, τους στόχους και τους κινδύνους του οργανισμού.
- Είναι κατάλληλα τοποθετημένος και με επαρκείς πόρους.
- Επιδεικνύει ποιότητα και συνεχή βελτίωση.
- Επικοινωνεί αποτελεσματικά.
- Παρέχει διαβεβαίωση με βάση τον κίνδυνο.
- Είναι διορατικός, προληπτικός και προσανατολισμένος στο μέλλον.
- Προωθεί την οργανωτική βελτίωση.

Ακόμη και ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος μπορεί μόνο να βοηθήσει μια οντότητα να επιτύχει αυτούς τους στόχους. Μπορεί να παρέχει πληροφορίες διαχείρισης σχετικά με την πρόοδο ή μη της οντότητας. Ωστόσο, ο εσωτερικός έλεγχος δεν μπορεί να «μεταμορφώσει» τη διοίκηση από ανεπαρκή σε υπερπλήρη. Άλλωστε, οι αλλαγές στην κυβερνητική πολιτική ή τα προγράμματα, οι ενέργειες των ανταγωνιστών και οι οικονομικές συνθήκες μπορούν να είναι παράγοντες πέρα από τον έλεγχο της διοίκησης. Ο εσωτερικός έλεγχος δεν μπορεί από μόνος του να εξασφαλίσει την επιτυχία, ούτε καν την επιβίωση, παρά μόνο την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής αναφοράς και τη συμμόρφωση με τους νόμους και τους κανονισμούς. Η πεποίθηση περί του αντιθέτου θα πρέπει να θεωρηθεί αδικαιολόγητη. Ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ανεξάρτητα από τον καλό σχεδιασμό και λειτουργία του, μπορεί να παράσχει μόνο εύλογη — όχι απόλυτη — διαβεβαίωση στη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με την επίτευξη των στόχων μιας οικονομικής οντότητας. Η πιθανότητα επίτευξης επηρεάζεται από εγγενείς περιορισμούς σε όλα τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Αυτοί περιλαμβάνουν την πραγματικότητα ότι οι αποφάσεις στη λήψη αποφάσεων μπορεί να είναι ελαττωματικές και ότι οι βλάβες μπορεί να συμβούν εξαιτίας κάποιου απλού σφάλματος ή λάθους. Επιπλέον, οι έλεγχοι ενδέχεται να καταστρατηγηθούν από τη συμπαιγνία δύο ή περισσότερων ατόμων, ενώ σε κάθε περίπτωση η διοίκηση έχει τη δυνατότητα να παρακάμψει το σύστημα. Ένας άλλος περιοριστικός παράγοντας είναι ότι ο σχεδιασμός ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αντικατοπτρίζει τους περιορισμούς των πόρων και τα οφέλη των ελέγχων πρέπει να εξετάζονται σε σχέση με το κόστος τους (Chang, Y.-T., Chen, H., Cheng, R. K. & Chi, W., 2019)..<sup>15</sup>

---

<sup>15</sup> Chang, Y.-T., Chen, H., Cheng, R. K. & Chi, W., 2019. The Impact of Internal Audit Attributes on the Effectiveness of Internal Control over Operations and Compliance. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 15(1), pp. 1-19.

### **3.7 Αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου :**

Παρά την βελτίωση που συντελέσθηκε στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων έπειτα από την εισαγωγή του Ν.3016/17-5-2021<sup>16</sup> περί διοίκησης ,δεν φαίνεται να λειτούργει το κατάλληλα θεσμοθετημένο πλαίσιο λειτουργίας που θα ενίσχυε αυτά . Αυτό σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στο οικογενειακό χαρακτήρα πολλών εισηγμένων στο χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεων και οργανισμών, οι οποίες διοικούνται κυρίως βάσει πρακτικών που έχουν επιβληθεί από τις διοικήσεις άτυπα με χαρακτήρα εθιμικού δικαίου. Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι η οργάνωση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου στις μη εισαγμένες στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεις (κυρίως εκείνες που δεν λειτουργούν ως θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών) θα απέχει πολύ από τις διεθνής βέλτιστες πρακτικές. Ειδικά για τη ανάπτυξη εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας η όποια επιβάλλεται από το Νόμο 3016 περί διοίκησης υπάρχουν ακόμα ασάφειες του νομού ως προς το αναλυτικό περιεχόμενο αυτών, γεγονός που έχει σαν αντίκτυπο οι επιχειρήσεις στην συντριπτική πλειοψηφία τους να αντιλαμβάνονται τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας με διαφορετική οργάνωση, δομή και περιεχόμενο.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ότι παρέχει τη βεβαιότητα ότι τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας προστατεύονται και ότι δημιουργούνται αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία, για την ορθολογική διοίκηση της εταιρείας και για την ετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η επιτυχία όμως των στόχων του εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει δηλαδή οι ωφέλειες , οι οποίες προκύπτουν από μια διαδικασία ελέγχου , εν τούτοις θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ,χρησιμοποιώντας και εκτιμήσεις, να συνδέεται πάντα το κόστος του εσωτερικού ελέγχου με τις αναμενόμενες ωφέλειες.

Ακόμη, πολλές αρχές, στις οποίες βασίζεται ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου , μπορεί να καταστρατηγηθούν και να παραβιαστούν. Ο διαχωρισμός π.χ. των ευθυνών ,καθηκόντων και αρμοδιοτήτων, μεταξύ των διαφόρων ατόμων και τμημάτων , μπορεί να μην έχει καμία αξία ,όταν υπάρχει συμπαιγνία μεταξύ αυτών. Ακόμη ,ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι αναποτελεσματικός, όταν επεμβαίνει κατά αρνητικό τρόπο το μάνατζμεντ , για να δικαιολογηθεί και συγκαλύψει ορισμένες παρατυπίες, σφάλματα ή παραλείψεις . Θα πρέπει ακόμα να σημειώσουμε πάλι ότι τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου βασίζονται κυρίως σε ανθρώπους . Επομένως , απροσεξίες ,αβλεψίες , οδηγίες που δεν τις καταλαβαίνουν καλά και διάφορα λάθη εκτιμήσεων αποδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου .

### **3.8 Ο ρόλος και η ευθύνη του εσωτερικού ελεγκτή :**

Οι εσωτερικοί ελεγκτές σύμφωνα με τον Ι. Καζαντζή<sup>17</sup> είναι στελέχη που υπάρχουν στις επιχειρήσεις ή στους οργανισμούς και έχουν ως καθήκον τον έλεγχο μέσα στο εκάστοτε οργανισμό/επιχείρηση. Αποτελεί ένα εμπιστευτικό και συμβουλευτικό πρόσωπο προς τη Διοίκηση. Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή γίνεται όλο και πιο σπουδαιότερος στις οικονομικές μονάδες και στους διάφορους κρατικούς

<sup>16</sup>Ν.3016/17-5-2021

<sup>17</sup>Καζαντζής Χρήστος, 2006. Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων.

οργανισμούς. Είναι σημαντικά στελέχη στην επιχείρηση αφού είναι υπεύθυνοι για την αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα των οργανισμών και για τις σωστές συναλλαγές που λαμβάνουν μέρος στον εκάστοτε οργανισμό. Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι ένα πρόσωπο που πρέπει να διαμορφώνει τον χαρακτήρα του βασιζόμενο στα επαγγελματικά πρότυπα συμπεριφοράς. Ο κώδικας επαγγελματικής δεοντολογίας και συμπεριφοράς βασίζεται στα εξής πρότυπα: Εχεμύθειας αφού τα ευρήματα και οι πληροφορίες δεν θα πρέπει να διαρρέουν στο εξωτερικό περιβάλλον του ιδρύματος. Διορατικότητας γιατί θα πρέπει να αξιολογεί και να διακρίνει τον κίνδυνο που θα αντιμετωπίσει. Ωριμότητας και ευγένειας για να είναι εφικτή η συνεργασία με άλλα στελέχη του οργανισμού. Εντιμότητας για να αντιστέκεται στους πειρασμούς διάπραξης απάτης. Ειλικρίνειας να είναι έτοιμος να ισχυριστεί την αλήθεια ακόμα κι αν διακινδυνεύει τη θέση εργασίας του. Στα παραπάνω πρότυπα ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να συμμορφώνεται. Είναι βασικά στελέχη που βασίζεται και εμπιστεύεται η Διοίκηση λόγω της ευρείας αντίληψης, της κρίσης, της γνώσης που διαθέτουν όχι μόνο στο οικονομικό επίπεδο αλλά και σε άλλα επιστημονικά πεδία. Επίσης γνωρίζουν να εφαρμόζουν σωστά τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Για τον καλύτερο δυνατό έλεγχο οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να διακατέχονται από τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και την κατάλληλη εξειδίκευση. Η γνώση είναι κύριο στοιχείο των εσωτερικών ελεγκτών για την εφαρμογή των διαδικασιών και τεχνικών εσωτερικού ελέγχου. Η επάρκεια γνώσεων είναι απαραίτητη στα λογιστικά και τεχνικά πρότυπα για να μην αναγκάζονται οι ελεγκτές να διαφεύγουν σε τεχνική έρευνα και βοήθεια. Παράλληλα με τη γνώση πρέπει να υπάρχει και η κατάλληλη κατανόηση για την αντιμετώπιση τυχόν αποκλίσεων και την ολοκλήρωση της απαιτούμενης έρευνας και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Ένας σωστά εξειδικευμένος ελεγκτής δεν έχει ένα περιορισμένο γνωστικό πεδίο. Οι γνώσεις του διευρύνονται σε θέματα οικονομίας, νομοθεσίας, φορολογίας, ποσοτικών μεθόδων. Ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να ακολουθεί έναν κώδικα δεοντολογίας για να κινείται στα ηθικά πλαίσια που απαιτεί η θέση του και να μην διαπράττει απάτες εις βάρος της επιχείρησης. Μέσω του κώδικα ενισχύεται η σχέση ελεγκτή – ελεγχόμενου και βελτιστοποιείται η θέση του οργανισμού. Είναι υπεύθυνος προς τη Διοίκηση του ιδρύματος προς το εξωτερικό περιβάλλον αλλά και προς τον εαυτό του. Ένας εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να είναι ηθικά ώριμος να έχει αυτοσυγκράτηση και αυτοπειθαρχία για να μην δέχεται κακόβουλες προκλήσεις που θα μπορούν να βλάψουν την επιχείρηση. Οφείλει να σέβεται, να εμπνέει εμπιστοσύνη και να μην είναι υπερβολικά οικείος με τους ελεγχόμενους. Η σύνταξη των εκθέσεων έπειτα από τον έλεγχο πρέπει να είναι απόλυτα τεκμηριωμένη και να μην αφήνει αυθαιρεσίες. Οι πληροφορίες που ανακαλύπτει κατά τον έλεγχο χρησιμοποιούνται μόνο για υπηρεσιακούς λόγους και να τηρεί μυστικότητα. Δεν πρέπει να προβεί σε δωροδοκία για να μην αποκαλύψει παρεκκλίσεις του οργανισμού. Οφείλει και ως άτομο να έχει το ίδιο κύρος που έχει τόσο μέσα στον οργανισμό όσο και στο έξω στο κοινωνικό σύνολο. Γενικά έχει υποχρέωση και καθήκον να είναι πιστός και να τηρεί τον κώδικα δεοντολογίας για να ασκεί κατάλληλα τα καθήκοντά του.<sup>18</sup>

---

<sup>18</sup> Petrasçu, D. and Tîeanu, A. (2014) 'The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection',

## Κεφάλαιο 4-ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

### Εισαγωγικά :

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο αναλύουμε τον εξωτερικό έλεγχο. Αναλυτικότερα , αφού αναλυθεί η έννοια του εξωτερικού έλεγχου θα μελετηθούν επίσης οι ρόλοι και οι ευθύνες των ελεγκτών στον εξωτερικό έλεγχο. Επιπλέον, θα μελετηθεί η σημασία του εξωτερικού έλεγχου στις επιχειρήσεις, θα συζητηθούν τα οφέλη και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο εξωτερικός έλεγχος. Ενώ στο τέλος , θα μελετήσουμε τη σύνδεση μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Στην συνέχεια θα συζητήσουμε τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου ,άλλα και τα οφέλη που μπορεί να προκύψουν από τη συνεργασία αυτών.

### 4.1 Εξωτερικός έλεγχος :

Μέχρι τη σύσταση και λειτουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών<sup>19</sup> ( δηλαδή μέχρι το 1956 ) σε καμιά ανώνυμη εταιρεία της χώρας μας δεν γινόταν ουσιαστικός διαχειριστικός έλεγχος, γιατί ο έλεγχος που προβλέπει ο νόμος 2190/1920 περί ανώνυμων εταιρειών είχε καταντήσει τυπικός και σκιδώδης και όλοι οι Έλληνες συγγραφείς του Εμπορικού Δικαίου είχαν αποφανθεί ότι: ο έλεγχος της ανώνυμης εταιρείας στη χώρα μας είναι πράξη καθαρός τυπική , αποτελούσε ειρωνεία έναντι της Πολιτείας όσον και έναντι των μετόχων και λοιπών ενδιαφερόμενων, διότι , όπως είναι γνωστό σε όλους, στην πράξη οι διοριζόμενοι από την Γενική Συνέλευση ελεγκτές περιορίζουν τη δράση τους στην υπογραφή της υπό του Διοικητικού Συμβουλίου ετοιμασθείσης δι αυτούς εκθέσεως. Ο ξεπεσμός αυτός των ελεγκτών του Κ.Ν. 2190/1920 δεν οφειλόταν σε νομοθετικές ατέλειες , αφού ο νόμος τους παρέχει ευρύτατα δικαιώματα και κατοχυρώνει τον έλεγχο ,άλλα οφειλόταν στο ότι, οι ελεγκτές αυτοί υποδεικνύονταν , διορίζονταν και αμείβονταν από τη Διοίκηση της εταιρείας, τις πράξεις της οποίας καλούνται να ελέγξουν. Αυτονόητο είναι ότι η εξάρτηση αυτή υποτάσσει απόλυτα τον ελεγκτή στη Διοίκηση της επιχείρησης, τον μετατρέπει σε άβουλο όργανο της. Η πολιτεία για να θεραπεύσει την ανωτέρω κατάσταση και να οργανώσει ουσιαστικό διαχειριστικό έλεγχο στην ανώνυμη εταιρεία , σύστησε το Σώμα Ορκωτών Λογιστών με το Ν.Δ. 3329/1955 και έλαβε ( μαζί με το τροποποιητικό Ν.Δ. 4107/1960) πολλά βασικά μετρά σχετικά με τις αρμοδιότητες των ελεγκτών άλλα και με εκείνες του Σώματος Ορκωτών Λογιστών Ελεγκτών.

Το Σώμα Ορκωτών Λογιστών Ελεγκτών λειτούργησε ως ανωτέρω μέχρι και το 1992 και από την περίοδο 1993 και μετά καταργήθηκε το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών ως μορφή οργανώσεως και δημιουργήθηκαν ελεγκτικές εταιρείες .

Ο πρωταρχικός στόχος του εξωτερικού ελέγχου ως μηχανισμού διακυβέρνησης είναι η βελτίωση της ποιότητας των οικονομικών πληροφοριών που παράγουν οι εταιρείες, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία και η αξιοπιστία των εταιρειών δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων. Όμως λόγω όλων των οικονομικών σκανδάλων που είναι γνωστά σε όλο τον κόσμο (Enron, WorldCom ...), η αξιοπιστία των ελεγμένων οικονομικών καταστάσεων αποτέλεσε αντικείμενο αρκετών συγγραμμάτων, δεδομένου ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές προκάλεσαν αυτά τα σκάνδαλα.

#### **4.2 Έννοια εξωτερικού έλεγχου :**

Ο Εξωτερικός Έλεγχος (External Audit) είναι μια λειτουργία του Σύγχρονου Management, που έχει ως αντικειμενικό σκοπό την έκφραση γνώμης επί των οικονομικών εκθέσεων του πελάτη. Οι ομοιότητες μεταξύ των εξωτερικών ελέγχων και της εσωτερικής ελεγκτικής αναφέρονται στους μηχανισμούς και στις τεχνικές και όχι στους αντικειμενικούς σκοπούς και τα τελικά αποτελέσματα.

Ο εξωτερικός ανεξάρτητος έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται από επαγγελματίες και ειδικά εκπαιδευμένους γι' αυτό λογιστές ελεγκτές, που αναφέρονται ως ορκωτοί ελεγκτές, Σ.Ο.Ε. (Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών ) στην Ελλάδα ή Ορκωτοί Λογιστές (Certified Public Accountants ή Chartered Accountants) είναι ο τίτλος στις αγγλοσαξονικές χώρες

Ο εξωτερικός έλεγχος ορίζεται η εξέταση των οικονομικών καταστάσεων μιας οντότητας που διενεργείται από έναν εξωτερικό ελεγκτή. Ο έλεγχος έχει δύο κύριους στόχους οι οποίοι ταξινομούνται σε πρωταρχικούς και δευτερεύοντες στόχους. Ο πρωταρχικοί στόχοι επικεντρώνονται στα καθήκοντα του ελεγκτή για την παροχή πληροφοριών στους ιδιοκτήτες της επιχείρησης. Ο ελεγκτής υποχρεούται να παρέχει πληροφορίες που αντικατοπτρίζουν την πραγματική και δίκαιη εικόνα της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής της θέσης μέσω του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης. Οι δευτερεύοντες στόχοι είναι συναφής με την ικανοποίηση του πρωταρχικού στόχου επικεντρώνεται στον εντοπισμό και την πρόληψη των σφαλμάτων, καθώς και στον εντοπισμό και την πρόληψη της απάτης. (Porter, B., Simon, J., and Hatherly, D. (2011) <sup>20</sup>

Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται από έναν ανεξάρτητο ως προς την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα επαγγελματία. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ο επαγγελματίας αυτός δεν έχει υπαλληλική σχέση με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα προς την οποία προσφέρει τις υπηρεσίες του και γενικότερα πληροί το κριτήριο της ανεξαρτησίας. Ο εξωτερικός ελεγκτής απαιτείται να είναι άριστα καταρτισμένος και να διαθέτει μεγάλη εμπειρία, ικανότητα ταχείας αντίληψης και βαθιάς κρίσης. Άλλα προσόντα επίσης που θεωρούνται σημαντικά είναι η αυτοπεποίθηση , επινοητικότητα

---

<sup>20</sup>Porter, B., Simon, J., and Hatherly, D. (2011). Principles of external auditing (3rd ed). Chichester, England; Hoboken, NJ: Wil



, επιμέλεια , εργατικότητα , επινοητικότητα καθώς επίσης και σωστή έκφραση σε προφορικό και γραπτό λόγο.( Kanbiro Orkaido Deyganto 2021)<sup>21</sup>

Οι εξωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν τα λογιστικά βιβλία και τις λογιστικές διαδικασίες και καταρτίζουν φύλλα εργασίας, αλλά οι λόγοι που υποκινούν τις εργασίες τους και τα λαμβανόμενα τελικά αποτελέσματα είναι εντελώς διαφορετικά από αυτά των εσωτερικών ελεγκτών . Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται επί του λογιστικού κυρίως, συστήματος μιας μονάδας, αλλά και επί των άλλων επιμέρους οργανωτικών συστημάτων , τα οποία μπορούν εμμέσως να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος, με την χρήση ελεγκτικών standards αλλά και των άλλων μεθόδων , τις οποίες θα κρίνει κατά περίπτωση αναγκαίες ο ελεγκτής

### **4.3 Χρησιμότητα του εξωτερικού ελέγχου :**

Παρόλο που ο εξωτερικός έλεγχος έχει ως ρόλο να ελέγχει για ανακρίβειες και να παρέχει αίσθηση διασφάλισης αναλόγως, ο ρόλος της επιτροπής ελέγχου είναι να διαμορφώνει την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων θέτοντας τις ελεγκτικές παραμέτρων για την ποιότητα, τη διαφάνεια και τους ελέγχους δεν μπορεί να παραβλεφθεί. Στις εταιρείες που υπάρχει δεν υπάρχει επιτροπή ελέγχου ως εργαλείο αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης, οδηγώντας σε μη καθοδηγούμενο εξωτερικό έλεγχο, δεν μπορεί κανείς να αναμένει ακρίβεια και εξαντλητικότητα.

Η επιχείρηση αποκομίζει πολλά οφέλη από τη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου, όπως ότι βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα της χάρη στον εξωτερικό ελεγκτή που εξετάζει τα στοιχεία που προέκυψαν από τον εσωτερικό έλεγχο. Επίσης, υπάρχει συνεχής βελτίωση του λογιστικού συστήματος της επιχείρησης. Ακόμα, οι λογιστικές καταστάσεις χάρη στον εξωτερικό έλεγχο και λόγω του πιστοποιητικού ελέγχου το οποίο συντάσσει ο ελεγκτής, αποκτούν νομιμότητα και αυξάνεται η εγκυρότητα και η πληρότητα τους. Έτσι λοιπόν, οι σωστά ενημερωμένοι επενδυτές μπορούν να αντλήσουν με ασφάλεια τα κεφάλαια από την επιχείρηση, αφού ο επενδυτικός κίνδυνος έχει μειωθεί. Επίσης, περιορίζεται ο χρόνος και η έκταση του φορολογικού ελέγχου, αφού γνωρίζει ο εφοριακός – ελεγκτής ότι η επιχείρηση έχει ήδη ελεγχθεί από έναν ανεξάρτητο ελεγκτή. Τέλος, ανάλογα με τα στοιχεία που προέκυψαν από τον έλεγχο, η θέση των οικονομικών στελεχών έναντι των μετόχων, μπορεί είτε να ενισχυθεί, είτε να αποδυναμωθεί. Όσον αφορά τις ελληνικές επιχειρήσεις, υπάρχουν κάποια πρόσθετα οφέλη:

Όσες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν Ορκωτό Ελεγκτή, μετά τον έλεγχο θα πρέπει να εκδίδουν ένα ειδικό πιστοποιητικό που θα απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από οποιοδήποτε επανέλεγχο και στο οποίο θα πρέπει να αναφέρεται η αμοιβή του προσωπικού που απασχολήθηκε.

---

<sup>21</sup>Kanbiro Orkaido Deyganto 2021 DETERMINANTS OF EXTERNAL AUDITORS' INDEPENDENCE: A CASE STUDY ON ETHIOPIAN AUTHORIZED AUDIT FIRMS

Οι επιχειρήσεις λόγω του εξωτερικού ελέγχου μπορούν να αποφύγουν τον φορολογικό έλεγχο. Σε αυτή τη περίπτωση ο Ορκωτός Ελεγκτής θα πρέπει να συνεργαστεί με τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. (Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών). Ο ελεγκτής θα πρέπει να παραδώσει στον προϊστάμενο το πιστοποιητικό ελέγχου περί φορολογητέου εισοδήματος της επιχείρησης, στο οποίο θα πρέπει να αναγράφεται ότι εκδίδεται για φορολογικούς σκοπούς και ότι ελήφθησαν υπόψη όλες οι διατάξεις των νόμων περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Επίσης, ο Ορκωτός ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να δώσει οποιαδήποτε πληροφορία ή εξήγηση του ζητηθεί στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ..

#### **4.4 Χαρακτηριστικά του εξωτερικού ελέγχου**

Σε μεγάλο βαθμό, ο εξωτερικός έλεγχος διακρίνεται από τον εσωτερικό τρόπο ανάλογα με την προέλευση του επαγγελματία ελεγκτή. Αυτό ανταποκρίνεται στο γεγονός ότι η αναλυτική εργασία πραγματοποιείται από άτομα ή εξωτερικά ελεγκτικά τμήματα που ανήκουν σε άλλη εταιρεία:

- Η γνώμη τους πρέπει να ασκείται ανεξάρτητα και έξω από το οργανόγραμμα της αξιολογημένης εταιρείας.
- Εκτός από το να αντικατοπτρίζετε στην αναφορά σας τα στοιχεία βελτίωσης της διαδικασίας προς μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και βελτιστοποίηση των πόρων, πρέπει να αναφέρετε πιθανές περιπτώσεις αμέλειας και μη συμμόρφωσης με τους κανονισμούς που επηρεάζουν την εταιρεία που αναλύθηκε.
- Το εκδοθέν έγγραφο ελέγχου θα ισχύει για τρίτους, όπως ανταγωνιστικές εταιρείες ή επίσημους φορείς.
- Όχι πάντα αυτός ο τύπος διαδικασίας προκύπτει από την απόφαση της εταιρείας που θέλει να υποβληθεί σε έλεγχο. Σε πολλές περιπτώσεις, αυτή η διαδικασία λαμβάνει χώρα ως απάντηση σε επίσημο αίτημα του κράτους.
- Τα αποτελέσματα που λαμβάνονται είναι νομικά έγκυρα και παρέχονται σε τρίτου(Feng 2022)<sup>22</sup>

#### **4.5 Σκοπός του εξωτερικού ελέγχου :**

Σκοπός του εξωτερικού ελέγχου είναι η διαπίστωση της αξιοπιστίας των ισχυρισμών της διοίκησης για τη ποιότητα, τη πληρότητα, την αξιοπιστία, τη νομιμότητα και τη συνέπεια των παρεχόμενων λογιστικών πληροφοριών από τον ελεγκτή. Με τη βοήθεια του εξωτερικού ελέγχου μια οικονομική μονάδα:

- Εξασφαλίζει τη συνεχή βελτίωση του λογιστικού της συστήματος
- Βελτιώνει την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού της ελέγχου

---

<sup>22</sup>Jiayu Feng(2022) Factors Affecting Internal and External Audits Based on Experimental Analysis

- Εξασφαλίζει την πληρότητα και εγκυρότητα των λογιστικών της καταστάσεων
- Διευκολύνει τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου των βιβλίων της
- Διευκολύνει την άντληση κεφαλαίων από επενδυτές και τράπεζες διότι παρέχει έγκυρη πληροφόρηση κτλ .

Ταυτόχρονα, έχει τη δυνατότητα να κρίνει και να συμβουλεύσει την εκάστοτε διοίκηση σχετικά με ζητήματα βελτίωσης του εσωτερικού ελέγχου, ανάπτυξης των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων παρέχοντας της φορολογικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές συμβουλές (Turpen and Dyer, 2015<sup>23</sup>). Συνοψίζοντας, με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να υποστηρίξουμε πως ο εξωτερικός έλεγχος συντελεί στη καλή λειτουργία της επιχείρησης και στην εξασφάλιση μιας καλής εικόνας αυτής απέναντι στους μετόχους και στο επενδυτικό κοινό . Ο εξωτερικός έλεγχος είναι μια επισκόπηση των οικονομικών καταστάσεων ενός οργανισμού από ανεξάρτητους νομικά εξουσιοδοτημένους ελεγκτές. Ο κύριος στόχος του εξωτερικού ελέγχου είναι η παροχή γνώμης επί των οικονομικών λογιστικών καταστάσεων. Η λέξη έλεγχος προέρχεται από τη λατινική λέξη (audire) ακούω. Ο ελεγκτής ορίζεται ως ακροατής: αυτός που εξετάζει τις καταστάσεις. Το αυξημένο εμπόριο κατά τη διάρκεια του 19<sup>ου</sup> αιώνα απαιτούσε μεγαλύτερη χρηματοδότηση, που παρείχαν πολλοί επενδυτές. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργήθηκε η πρακτική της από κοινού ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων και της ίδρυσης εταιρειών περιορισμένης ευθύνης. Οι ιδιοκτήτες προσλάμβαναν διαχειριστές για να διαχειρίζονται τις επιχειρήσεις τους, και οι διαχειριστές έδιναν ένα έκθεση για το έργο τους, συνήθως μία φορά το χρόνο. Συνήθως οι επενδυτές δεν γνώριζαν τίποτα ή γνώριζαν πολύ λίγα πράγματα για την επιχείρηση στην οποία επένδυσαν και για το λόγο αυτό δεν μπορούσαν να γνωρίζουν τίποτα περισσότερο για την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων που υπέβαλαν οι διαχειριστές. Έτσι, όριζαν ένα τρίτο ανεξάρτητο πρόσωπο για να εξετάσει τους λογαριασμούς, να ερευνήσει και να προβεί σε ελέγχους όταν ήταν απαραίτητο, με σκοπό να εκφέρει τη γνώμη του για τους παραδεκτό. Οι οικονομικές καταστάσεις υποβλήθηκαν προφορικά και μετά την ακρόαση, ο σεβαστός ακροατής ανέφερε τη γνώμη του. Αυτοί οι ακροατές έγιναν αργότερα γνωστοί ως ελεγκτές.

#### **4.6 Μέθοδοι εξωτερικού ελέγχου :**

Έλεγχος με δειγματοληψία: Με εξαίρεση, ίσως, ορισμένες ειδικές περιπτώσεις έλεγχου (π.χ. δικαστικές πραγματογνωμοσύνες) σε όλα τα υπόλοιπα είδη ελέγχου και ειδικά στον τακτικό έλεγχο ισολογισμού τέλους χρήσης, είναι ευνόητο ότι δεν είναι δυνατό να ελέγχεται λεπτομερειακά ολόκληρη ή διαχειριστική και λογιστική δουλειά της χρήσης που βέβαια θα απαιτούσε πολύμηνη απασχόληση και πολλούς ελεγκτές, οπότε ο έλεγχος θα γινόταν τροχοπέδη στις λογιστικές υπηρεσίες της ελεγχόμενης επιχείρησης και παράλληλα αντιοικονομικός. Για αυτό το λόγο υιοθετήθηκε

<sup>23</sup> (Richard Turpen and Haley Dye) 2015 Working with external auditors: a successful relationship between internal and external auditors depends on collaboration and open communication to achieve the shared goal of effective audit service

παγκόσμια ή αρχή του δειγματοληπτικού έλεγχου (test), με δύο βασικές μεθόδους: τον οριζόντιο έλεγχο και τον κάθετο έλεγχο, ενώ παράλληλα διεξάγονται και όλες οι δυνατές και χρήσιμες συγκεντρωτικές επαληθεύσεις και συμφωνίες οριζόντιο έλεγχο και τον κάθετο έλεγχο, ενώ παράλληλα διεξάγονται και όλες οι δυνατές και χρήσιμες συγκεντρωτικές επαληθεύσεις και συμφωνίες

**Οριζόντιος έλεγχος:** Ο οριζόντιος έλεγχος, ονομάζεται και προοδευτικός γιατί ξεκινώντας από τα δικαιολογητικά καταλήγει στα κονδύλια τού ισολογισμού. Πρόκειται για τον λεπτομερή έλεγχο όλων των οικονομικών πράξεων μιας περιόδου π.χ. δέκα ήμερες σύμφωνα με πλήρες λογιστικό κύκλωμα δηλαδή εδώ: Ελέγχονται λεπτομερειακά όλα χωρίς εξαίρεση τα δικαιολογητικά της περιόδου πού έχει επιλεγεί από άποψη πληρότητας, νομιμότητας κ.τ.λ. Ελέγχεται ή βασισμένη στα δικαιολογητικά ορθή διατύπωση των έγγραφων στα αναλυτικά ημερολόγια Ελέγχεται ή ενημέρωση των αναλυτικών καθολικών και λοιπών βοηθητικών βιβλίων Ελέγχονται οι συγκεντρωτικές έγγραφες στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο και ή ενημέρωση του γενικού καθολικού. Επαληθεύονται, με τα ισοζύγια, οι αριθμητικές συμφωνίες κ.τ.λ.

**Κάθετος έλεγχος:** Ο κάθετος έλεγχος πού αποκαλείται και αναδρομικός, γιατί από τα κονδύλια του ισολογισμού καταλήγει στα δικαιολογητικά, αποτελείται από την εκκίνηση, από τα κονδύλια του ισολογισμού (και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης πού τον συνοδεύει) και τη μετάβαση, μέσω των Ισοζυγίων, στους λογαριασμούς των αναλυτικών καθολικών, με την επισκόπηση (του περιεχόμενου) κάθε ένα από τα οποία επιλέγονται τα κονδύλια, για τον έλεγχο των οποίων, στη συνέχεια, αναζητούνται τα σχετικά δικαιολογητικά για έλεγχο.

#### **4.7 Σχεδιασμός του εξωτερικού ελέγχου:**

Ο σχεδιασμός του εξωτερικού ελέγχου αποτελείται από μια επαναληπτική διαδικασία τριών σταδίων, η οποία αναλαμβάνεται από τον εξωτερικό ελεγκτή και αξιολογείται από την επιτροπή ελέγχου. Ο σχεδιασμός του εξωτερικού ελέγχου, όπως ορίζεται στα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (ISA), περιλαμβάνει:

- Την κατανόηση της οντότητας, το περιβάλλον της και το εσωτερικό σύστημα ελέγχου της
- Την εκτίμηση του κινδύνου ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων και
- Το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών ανάλογα με το εκτιμώμενο επίπεδο κινδύνου.<sup>24</sup>

Ο σχεδιασμός ενός πρακτικού ελέγχου που να εξαλείφει κάθε κίνδυνο ανακρίβειας είναι πρακτικά αδύνατος. Οι ελεγκτές πρέπει να σχεδιάσουν τους ελέγχους και να επικεντρωθούν σε τομείς που έχουν υψηλότερη πιθανότητα να περιέχουν ουσιώδεις ανακρίβειες και σε μεθοδολογίες που να παρέχουν εύλογη διαβεβαίωση ότι δεν

---

<sup>24</sup>Λουμιώτης, Β. και Τζίφας, Β. (2018) Βασικές Οδηγίες Εφαρμογής Διεθνών Προτύπων Ελέγχου (ΔΠΕ). Αθήνα: ΕκδόσειςΣταμούλη Α.Ε.

υπάρχουν ανακρίβειες. Για να γίνει αυτό, οι ελεγκτές λαμβάνουν υπόψη δύο βασικούς παράγοντες στο σχεδιασμό και την εκτέλεση των ελέγχων:

- Την ουσιαστικότητα:  
Η ουσιαστικότητα χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των ευρημάτων του ελέγχου και καθορίζει εάν κάποια μη διορθωμένα σφάλματα καθιστούν ανακριβείς τις οικονομικές καταστάσεις. Για να κριθεί η ουσιαστικότητα χρησιμοποιούνται τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά μέτρα. Η ποσοτική ουσιαστικότητα υπολογίζεται ως ποσοστό επί ενός ουσιαστικού αριθμού οικονομικών καταστάσεων. Ακολούθως, οι ελεγκτές χρησιμοποιούν ένα κλάσμα αυτής της συνολικής ουσιαστικότητας να σχεδιάσουν τις δοκιμές τους. Αυτό το κλάσμα ονομάζεται «ανεκτό σφάλμα» και αντιπροσωπεύει το μέγιστο εντοπισμένο σφάλμα που ο ελεγκτής είναι πρόθυμος να αποδεχθεί ή να "ανεχτεί" στα δείγματα που αυτός έχει επιλέξει για δοκιμή.
- Τον κίνδυνο του ελέγχου:  
Ο κίνδυνος του ελέγχου είναι ο κίνδυνος του ελεγκτή, εν αγνοία του, να μην τροποποιήσει τη γνώμη του στις οικονομικές καταστάσεις που είναι ανακριβείς. Αφορά: α) τον κίνδυνο ύπαρξης ανακριβειών στις οικονομικές καταστάσεις που έχουν καταρτιστεί από τη διοίκηση (κίνδυνος ανακρίβειας υλικού) και β) τον κίνδυνο ότι ο ελεγκτής δεν θα ανιχνεύσει τέτοιου είδους ανακρίβειες (κίνδυνος ανίχνευσης). Και οι δύο κίνδυνοι σχετίζονται αντιστρόφως. Όσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος ανακρίβειας υλικού, τόσο λιγότερος είναι ο κίνδυνος ανίχνευσης από τον ελεγκτή. Αντίθετα, όσο μικρότερος είναι ο κίνδυνος ανακρίβειας υλικού, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος ανίχνευσης.

Όταν ο ελεγκτικός κίνδυνος είναι υψηλός, οι εξωτερικοί ελεγκτές σχεδιάζουν ελέγχους, με πιο εκτεταμένες δοκιμές, λιγότερη εξάρτηση από την εργασία των άλλων και λιγότερο προσωρινή εργασία. Δεδομένου ότι αυτός ο κίνδυνος μειώνεται, οι ελεγκτές εξαρτώνται λιγότερο από τις εκτενείς δοκιμές και περισσότερο από την εργασία των άλλων<sup>25</sup>

#### **4.8 Φύλλα εργασίας εξωτερικού ελέγχου:**

Η τεκμηρίωση του ελέγχου πέρα του βασικού της στόχου που είναι η εύλογη διασφάλιση της ελεγκτικής γνώμης, εξυπηρετεί και μια σειρά άλλων σκοπών. Παρέχει βοήθεια στους ελεγκτές για το σχεδιασμό και την εκτέλεση του ελέγχου, αλλά και στα μέλη της ομάδας ανάθεσης, προκειμένου να κατευθύνουν και να εποπτεύουν την ελεγκτική εργασία, καθώς και για να εκπληρώνουν τις ευθύνες τους για επισκόπηση. Επιπλέον, παρέχει την δυνατότητα στην ομάδα ανάθεσης να λογοδοτεί για την εργασία της και να διατηρεί αρχείο πλήθους θεμάτων διαρκούς σημασίας για μελλοντικούς ελέγχους. Τέλος, παρέχει τη δυνατότητα διενέργειας

---

<sup>25</sup>Porter, B., Simon, J., and Hatherly, D. (2011). Principles of external auditing (3rd ed). Chichester, England; Hoboken, NJ: Wiley

επισκοπήσεων δικλίδων ποιότητας και επιθεωρήσεων, καθώς και την δυνατότητα διενέργειας εξωτερικών επιθεωρήσεων, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες νομοθετικές ή άλλες απαιτήσεις. Ο ελεγκτής πρέπει να συγκεντρώνει τα φύλλα εργασίας από τα οποία προκύπτει η τεκμηρίωση ελέγχου σε ένα φάκελο ελέγχου. Η διοικητική διαδικασία της συμπλήρωσης του τελικού φακέλου ελέγχου πρέπει να ολοκληρώνεται εγκαίρως μετά από την ημερομηνία χορήγησης της έκθεσης ελέγχου. Μετά την ολοκλήρωση της συμπλήρωσης του τελικού φακέλου ελέγχου, ο ελεγκτής δεν πρέπει να διαγραφεί ή να απορρίπτεται τεκμήρια ελέγχου οποιασδήποτε φύσεως, πριν περάσει η υποχρεωτική περίοδος διατήρησής τους ((ΛΟΥΜΙΩΤΗΣ)<sup>26</sup>

#### **4.9 Περιεχόμενο φύλλων εργασίας εξωτερικού ελέγχου**

Το βασικό περιεχόμενο των φύλλων εργασίας είναι το πόρισμα της εργασίας του ελεγκτή. Το πόρισμα πρέπει να είναι σύντομο, ευανάγνωστο, σαφές και κατανοητό από κάθε ενδιαφερόμενο. Έτσι, στα φύλλα εργασίας του προκαταρκτικού ή τελικού ελέγχου πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον οι εξής ενδείξεις:

1. Η επωνυμία της ελεγχόμενης οντότητας, στο αριστερό πάνω μέρος,
2. Η ελεγχόμενη χρήση,
3. Ο αύξων αριθμός του φύλλου εργασίας,
4. Η ημερομηνία κατάρτισης του φύλλου εργασίας,
5. Το πρόσωπο που πραγματοποίησε την ελεγχόμενη εργασία και η ημερομηνία ολοκλήρωσης,
6. Ο τίτλος του λογαριασμού με το αντίστοιχο υπόλοιπο της παρούσης και προηγούμενης χρήσεως.

Τα φύλλα εργασίας αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία για τον ελεγκτή και μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε περίπτωση ύπαρξης αμφιβολίας της ποιότητας της ελεγκτικής του εργασίας ή της ορθότητας του πορίσματος ελέγχου. Επίσης τα φύλλα εργασίας πρέπει να φυλάσσονται, κατά τη διάρκεια της χρήσεως, καθώς και μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου, ως απόρρητα έγγραφα. ((ΛΟΥΜΙΩΤΗΣ)<sup>27</sup>

#### **4.10 Βασικές διαφορές μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και εξωτερικού ελέγχου:**

Οι εσωτερικοί ελεγκτές και οι εξωτερικοί ελεγκτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διακυβέρνηση ενός οργανισμού. Και οι δύο ομάδες έχουν αμοιβαία συμφέροντα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών χρηματοοικονομικών ελέγχων και αμφότεροι τηρούν τους κώδικες δεοντολογίας και τα επαγγελματικά πρότυπα που θέτουν οι αντίστοιχοι επαγγελματικοί φορείς τους. Επιπλέον, και οι δύο τύποι ελεγκτών λειτουργούν ανεξάρτητα από τις δραστηριότητες που ελέγχουν και αναμένεται να έχουν εκτεταμένες γνώσεις σχετικά με τις επιχειρήσεις, τον κλάδο και τους στρατηγικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει ο οργανισμός που υπηρετούν.

<sup>26</sup> Λουμιώτης Βασίλης 2007 (Αρχές και Μέθοδοι Ελεγκτικής) Έκδοση 3η ΙΕΣΟΕΛ

<sup>27</sup> Λουμιώτης Βασίλης 2007 (Αρχές και Μέθοδοι Ελεγκτικής) Έκδοση 3η ΙΕΣΟΕΛ

Ωστόσο, με όλες τις ομοιότητές τους, ο εσωτερικός έλεγχος και ο εξωτερικός έλεγχος είναι δύο διακριτές λειτουργίες που έχουν πολλές διαφορές.

Το ΠΑ ορίζει τον εσωτερικό έλεγχο ως μια ανεξάρτητη, αντικειμενική δραστηριότητα διασφάλισης και παροχής συμβουλών που αποσκοπεί στην προστιθέμενη αξία και τη βελτίωση των λειτουργιών ενός οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του, προσφέροντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων, του ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές στον δημόσιο τομέα δίνουν πρόσθετη έμφαση στην παροχή διαβεβαίωσης για την απόδοση και τη συμμόρφωση με τις πολιτικές και τις διαδικασίες. Αφορούν όλες τις πτυχές του οργανισμού τόσο τις χρηματοοικονομικές όσο και τις μη χρηματοοικονομικές, οι εσωτερικοί ελεγκτές εστιάζουν στα μελλοντικά γεγονότα ως αποτέλεσμα της συνεχούς εξέτασης και αξιολόγησης των ελέγχων και των διαδικασιών.

Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος παρέχει μια ανεξάρτητη γνώμη για τις οικονομικές καταστάσεις και τη δίκαιη παρουσίαση μιας εταιρείας. Αυτός ο τύπος ελέγχου περιλαμβάνει κατά πόσον οι καταστάσεις είναι σύμφωνες με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές, κατά πόσον παρουσιάζουν δίκαια την οικονομική θέση του οργανισμού, κατά πόσον τα αποτελέσματα των εργασιών για μια δεδομένη χρονική περίοδο παρουσιάζονται με ακρίβεια και κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις έχουν επηρεαστεί ουσιωδώς (δηλαδή, κατά πόσον περιλαμβάνουν μια ανακρίβεια που είναι πιθανό να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων). Η προσέγγιση του εξωτερικού ελέγχου έχει κυρίως ιστορικό χαρακτήρα, αν και ενδέχεται να προτείνονται κάποιες μελλοντικές βελτιώσεις στις συστάσεις των ελεγκτών προς τη διοίκηση με βάση την ανάλυση των ελέγχων κατά τη διάρκεια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων. Αυτοί και μόνο οι ορισμοί εντοπίζουν τις βασικές διακρίσεις που διαχωρίζουν τις δύο ελεγκτικές προσεγγίσεις. Ωστόσο, ο εσωτερικός έλεγχος είναι πολύ ευρύτερος και περιεκτικότερος από τον εξωτερικό έλεγχο. Η αξία του έγκειται στην ικανότητα της λειτουργίας του να εξετάζει τις υποκείμενες λειτουργίες που οδηγούν τους χρηματοοικονομικούς αριθμούς πριν αυτοί οι αριθμοί εμφανιστούν στα βιβλία.<sup>28</sup>

Οι βασικότερες ομοιότητες μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου δύναται να κατηγοριοποιηθούν στις παρακάτω ομάδες: Το επάγγελμα τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού ελέγχου οριοθετείται μέσα από ένα σύνολο διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Σε αυτά τα πλαίσια τόσο ο εσωτερικός όσο και ο εξωτερικός έλεγχος διενεργούν την ελεγκτική διαδικασία με βάση τα ελεγκτικά πρότυπα και τον Κώδικα Δεοντολογίας. Ο επιχειρησιακός κίνδυνος αποτελεί σημαντικό στοιχείο που επηρεάζει τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές (Atanasiou P.,

---

<sup>28</sup>Bragg,S. (2019) "The difference between internal and external audits", Accounting Tools, 9 July. Available at: <https://www.accountingtools.com/articles/the-difference-between-internal-and-externalaudits.html> [Accessed 27 July 2020]

Bota-Avram C. and Bota-Avram F., (2008<sup>29</sup>). Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της οικονομικής μονάδας ενδιαφέρει τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές . Η ανεξαρτησία του ελεγκτή είναι σημαντική εξίσου και για τους δύο . Και οι δύο λειτουργίες, τα αποτελέσματα της δραστηριότητάς τους τα παρουσιάζουν μέσω των εκθέσεων των ελεγκτών.

Οι κυριότερες διαφορές μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου είναι οι εξής:

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια συνεχής δραστηριότητα ελέγχου που εκτελείται από την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου του οργανισμού. Ο εξωτερικός έλεγχος αποτελεί εξέταση και αξιολόγηση από ανεξάρτητο φορέα των ετήσιων λογαριασμών μιας οικονομικής οντότητας για τη διατύπωση σχετικής γνώμης. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι διακριτικός, αλλά ο εξωτερικός έλεγχος είναι υποχρεωτικός. Η έκθεση εσωτερικού ελέγχου υποβάλλεται στη διοίκηση. Ωστόσο, η Έκθεση Εξωτερικού Ελέγχου παραδίδεται στα ενδιαφερόμενα μέρη όπως οι μέτοχοι, οι κάτοχοι ομολογιών, οι πιστωτές, οι προμηθευτές, η κυβέρνηση κ.λπ.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια συνεχής διαδικασία ενώ ο εξωτερικός έλεγχος διεξάγεται σε ετήσια βάση. Σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου είναι να επανεξετάσει τις συνήθεις δραστηριότητες της επιχείρησης και να δώσει προτάσεις για βελτίωση. Αντιστρόφως, ο εξωτερικός έλεγχος στοχεύει στην ανάλυση και επαλήθευση της ακρίβειας και της αξιοπιστίας του δημοσιονομικού δελτίου. Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει μια γνώμη για την αποτελεσματικότητα των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων του οργανισμού. Από την άλλη πλευρά, ο εξωτερικός έλεγχος δίνει μια γνώμη για την πραγματική και δίκαιη εικόνα του δημοσιονομικού δελτίου. Το πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου αποφασίζεται από τους Υπεύθυνους Διακυβέρνησης (TCWG). Σε αντίθεση με τον εξωτερικό έλεγχο, το πεδίο εφαρμογής του οποίου καθορίζεται από το νόμο. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι οι υπάλληλοι του οργανισμού, όπως διορίζονται από τη διοίκηση, ενώ οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν είναι υπάλληλοι, διορίζονται από τα μέλη της εταιρείας.

Οι στόχοι των εσωτερικών ελεγκτών είναι καθορισμένοι από τα επαγγελματικά πρότυπα και το Διοικητικό Συμβούλιο . Αντίθετα, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν είναι μέρος της οργάνωσης, αλλά δεσμεύονται από αυτή. Οι στόχοι τους τίθενται με βάση τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Ισχύ λογιστικού ελέγχου . Ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει όλες τις συναλλαγές της επιχείρησης. Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος καλύπτει μόνο εκείνες τις διαδικασίες που συμβάλλουν στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα και τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις της επιχείρησης. Πεδίο εργασίας. Το πεδίο εργασίας του εσωτερικού ελεγκτή, περιλαμβάνει την οργάνωση, τους στόχους, τη βελτίωση των διαδικασιών , τη διαχείριση των κινδύνων και τις διαδικασίες της εταιρικής διακυβέρνησης. Υπό αυτό το πρίσμα, ο εσωτερικός έλεγχος εστιάζει σε μελλοντικά γεγονότα. Αντίθετα, το πεδίο εργασίας του εξωτερικού ελέγχου αφορούν αποκλειστικά οι οικονομικές καταστάσεις. Κατά συνέπεια, ο

---

<sup>29</sup>Atanasiou P., Bota-Avram C. and Bota-Avram F., (2008). The relationship between internal and external audit, Annales Universitatis Apulensis series oeconomica, Vol. 1, Issue 1



εξωτερικός έλεγχος παράσχει μια αντικειμενική άποψη για τα οικονομικά θέματα της οικονομικής μονάδας εστιάζοντας σε ιστορικά δεδομένα (πραγματικά). Διαφορετική προσέγγιση στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου . Οι εσωτερικοί ελεγκτές βλέπουν όλες τις πτυχές που αφορούν τ ο οργανωτικό κομμάτι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου . Αντίθετα οι εξωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν τ ο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου , το οποίο σχετίζεται αποκλειστικά με τον λογιστικό – χρηματοοικονομικό τομέα. Συχνότητα του ελέγχου . Από την μία πλευρά, ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται σε ολόκληρη την χρονική περίοδο ,αφού έχει συγκεκριμένες αποστολές τ ο οποίο θεσπίζεται σύμφωνα με το επίπεδο επικινδυνότητας κάθε δραστηριότητας. Από την άλλη πλευρά, ο εξωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται με ετήσια συχνότητα. (Bragg,S. (2019) <sup>30</sup>

#### **4.11 Επάρκεια και καταλληλότητα ελεγκτικών τεκμηρίων :**

Για να μειωθεί ο ελεγκτικός κίνδυνος σε αποδεκτά χαμηλό επίπεδο και να αποκτηθεί εύλογη διασφάλιση, πρέπει τα ελεγκτικά τεκμήρια που συγκεντρώνει ο ελεγκτής να είναι κατάλληλα και επαρκή. Όταν γίνεται αναφορά στην επάρκεια των ελεγκτικών τεκμηρίων, εννοείται η ποσότητα αυτών, ενώ όταν γίνεται αναφορά στην καταλληλότητα των ελεγκτικών τεκμηρίων, εννοείται η ποιότητα αυτών. Εδώ πρέπει να διευκρινιστεί ότι η μη κατάλληλη ποιότητα των ελεγκτικών τεκμηρίων, δεν αντισταθμίζεται με την απόκτηση περισσότερο αριθμό αυτών. Κατά την διενέργεια του ελέγχου πραγματοποιούνται ελεγκτικές διαδικασίες, οι οποίες επιφέρουν τα ελεγκτικά τεκμήρια. Υπάρχει επίσης πιθανότητα να περιλαμβάνονται πληροφορίες από άλλες πηγές, όπως για παράδειγμα από προηγούμενους ελέγχους. Η απόκτηση και η αξιολόγηση των ελεγκτικών τεκμηρίων, αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας του ελεγκτή για να μπορέσει να διαμορφώσει τη γνώμη του. Το αν τα τεκμήρια αυτά είναι κατάλληλα και επαρκή για να τον βοηθήσουν να εξαγάγει συμπεράσματα και να στηρίξει τη γνώμη του, εξαρτάται από την επαγγελματική κρίση (Λουμιώτης,2018,σ.39).<sup>31</sup>

#### **4.12 Ελεγκτικός κίνδυνος**

Ο ελεγκτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος του να μην εντοπιστούν σφάλματα και απάτες κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων μιας οικονομικής μονάδας. Οι ελεγκτές μπορούν να αυξήσουν τις ελεγκτικές διαδικασίες προκειμένου να μειώσουν το επίπεδο ελεγκτικού κινδύνου. Το να καταφέρει ο ελεγκτής να μειώσει τον ελεγκτικό κίνδυνο σε ένα χαμηλά αποδεκτό επίπεδο είναι πολύ σημαντικό και αποκτά εύλογη διασφάλιση, καθώς οι ενδιαφερόμενοι των οικονομικών καταστάσεων της κάθε οικονομικής μονάδας βασίζονται στις διαβεβαιώσεις των ελεγκτών. Ο

<sup>30</sup>Bragg,S. (2019) “The difference between internal and external audits”, Accounting Tools, 9 July. Available at: <https://www.accountingtools.com/articles/the-difference-between-internal-and-externalaudits.html> [Accessed 27 July 2020]

<sup>31</sup>Λουμιώτης, Β. και Τζίφας, Β. (2018) Βασικές Οδηγίες Εφαρμογής Διεθνών Προτύπων Ελέγχου (ΔΠΕ). Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.

ελεγκτικός κίνδυνος αποτελείται στην ουσία από τρεις τύπους. Υπάρχει ο κίνδυνος ουσιώδους σφάλματος ( risk of material misstatement ) που περιλαμβάνει τον ενδογενή κίνδυνο (inherent risk ) και τον κίνδυνο δικλίδων ( control risk ) και ο κίνδυνος μη εντοπισμού ( detection risk ). Ο κίνδυνος ουσιώδους σφάλματος αποτελεί τον κίνδυνο οι οικονομικές καταστάσεις να είναι πριν την πραγματοποίηση του ελέγχου ουσιωδώς εσφαλμένες. Μπορεί να υπάρχει σε επίπεδο ισχυρισμών για υπόλοιπα λογαριασμών, συναλλαγές και σε επίπεδο οικονομικών καταστάσεων. Σε επίπεδο ισχυρισμών περιλαμβάνει τον κίνδυνο δικλίδων και τον ενδογενή κίνδυνο. Οι κίνδυνοι αυτοί δεν σχετίζονται με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων αλλά απορρέουν από την γενικότερη λειτουργία της οικονομικής μονάδας, όπως για παράδειγμα τη φύση των λογαριασμών. Ο ελεγκτής, παρόλο που τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου αναφέρονται στον συνδυασμό των δύο παραπάνω ελέγχων, έχει τη δυνατότητα ανάλογα τις τεχνικές ελέγχου να κάνει και χωριστή εκτίμηση. Ο κίνδυνος δικλίδων ασφαλείας είναι ο κίνδυνος το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής μονάδας που ελέγχεται να μη μπορεί εντοπίσει και να διορθώσει ένα σφάλμα που θα ενδέχεται να προκύψει. Στόχος της διοίκησης της οικονομικής μονάδας είναι η αντιμετώπιση των κινδύνων που μπορούν να επηρεάσουν τους σκοπούς της οικονομικής μονάδας σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις και την κατάρτισή τους. Για το λόγο αυτό η διοίκηση διατηρεί εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας. Ο κίνδυνος δικλίδων ασφαλείας επηρεάζεται από το πόσο αποτελεσματικά σχεδιάζονται, υλοποιούνται και διατηρούνται οι δικλίδες αυτές (Bragg,2018). Σε περίπτωση που προκύψει ένα σφάλμα, το οποίο μπορεί μαζί με άλλα σφάλματα ή ατομικά να είναι σημαντικό και δεν υπάρχουν δικλίδες ασφαλείας, η δεκτικότητα ενός ισχυρισμού της διοίκησης για το σφάλμα αυτό αποτελεί τον ενδογενή κίνδυνο. Ο ενδογενής κίνδυνος για μερικούς ισχυρισμούς είναι υψηλότερος σε σχέση με άλλους κινδύνους. Παράδειγμα αποτελούν οι πολύπλοκοι λογαριασμοί. Υπάρχουν παράγοντες εντός της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και του περιβάλλοντός της αλλά και εξωγενείς παράγοντες που ενδέχεται να επιδρούν στον ενδογενή κίνδυνο. Ο ελεγκτής είναι αυτός που αξιολογεί τόσο τον κίνδυνο δικλίδων ασφαλείας, όσο και τον ενδογενή κίνδυνο (Bragg,2020). Ο κίνδυνος μη εντοπισμού αφορά τον κίνδυνο, ένα σφάλμα το οποίο μπορεί μαζί με άλλα σφάλματα ή ατομικά να είναι σημαντικό και ενδεχομένως να βρίσκεται σε έναν ισχυρισμό της διοίκησης, να μην εντοπιστεί από τον ελεγκτή. Ο κίνδυνος αυτός εξαρτάται από το πως ο ελεγκτής εφαρμόζει μια ελεγκτική διαδικασία και από το πόσο αποτελεσματική είναι. Λόγω του ότι τα λογιστικά υπόλοιπα των λογαριασμών, οι κατηγορίες των συναλλαγών και άλλοι παράγοντες δεν εξετάζονται πλήρως από τον ελεγκτή, ο κίνδυνος αυτός δεν μπορεί να εκλείψει (Bragg,2020).<sup>32</sup>

---

<sup>32</sup> Bragg,S. (2020) “Inherent Risk”, Accounting Tools, 6 February. Available at: <https://www.accountingtools.com/articles/what-is-inherent-risk.html> [Accessed 27 July

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ - ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ**

### **Εισαγωγικά**

Κύριο θέμα του κεφαλαίου αυτού είναι ο ορκωτός ελεγκτής, οι αρμοδιότητες του και η νομοθεσία που το περιβάλλει. Επίσης μέρος του κεφαλαίου αποτελούν και τα ελεγκτικά τεκμήρια τα οποία οι ελεγκτές οφείλουν να συγκεντρώνουν για να στηρίζουν την άποψη τους όσον αφορά τον έλεγχο που έκαναν.

### **5.1 Επιλογή ελεγκτή και ανάθεση ελέγχου:**

Η επιλογή του ορκωτού ελεγκτή λογιστή, γίνεται από τη διοίκηση της προς έλεγχο εταιρίας και εγκρίνεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων της. Η πρόταση της αναθέτουσας τον έλεγχο εταιρίας για να ολοκληρωθεί η διαδικασία ανάθεσης θα πρέπει προηγουμένως να έχει εγκριθεί από την εταιρία, η κοινοπραξία ορκωτών ελεγκτών λογιστών. Η εταιρία, ή κοινοπραξία, η οποία μετά από προσεκτική μελέτη αποδέχεται την ανάθεση του ελέγχου μιας επιχείρησης, οφείλει να γνωστοποιήσει στην υπό έλεγχο εταιρία και στο Εποπτικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Ε.Λ.<sup>33</sup>:

(α) Το όνομα του ορκωτού ελεγκτή λογιστή, ή τα ονόματα των ορκωτών ελεγκτών λογιστών, στους οποίους ανέθεσε το συγκεκριμένο έλεγχο,

(β) Τις ώρες απασχόλησης που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του ελεγκτικού έργου.

Το Εποπτικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Ε.Λ., καταχωρεί την κάθε ανάθεση σε ειδικές μερίδες κατά ορκωτό ελεγκτή, εταιρία ή κοινοπραξία, έτσι ώστε να μπορεί να παρακολουθεί τον αριθμό των ελέγχων που έχουν ανατεθεί σε κάθε ορκωτό ελεγκτή στη διάρκεια του έτους, τη νομιμότητα της διαδικασίας ανάθεσης και την τήρηση του ανωτάτου ορίου ετήσιας απασχόλησης του κάθε ορκωτού ελεγκτή λογιστή και του προσωπικού του. Το θέμα του διορισμού Ορκωτού Ελεγκτή ή ελεγκτικής εταιρίας, καθορίζεται και από τις παραγράφους 1 έως 3 του άρθρου 42 του Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017)<sup>34</sup>, όπου ειδικότερα στην παράγραφο 3 και στο πλαίσιο διασφάλισης της ανεξαρτησίας του ελεγκτή, καθορίζεται η απαγόρευση οποιασδήποτε συμβατικής ρήτρας η οποία περιορίζει την επιλογή ελεγκτή από τη γενική συνέλευση των μετόχων ή μελών της ελεγχόμενης οντότητας, από ορισμένες κατηγορίες ή καταλόγους Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών ή ελεγκτικών εταιριών, σε σχέση με το διορισμό ή τον περιορισμό της επιλογής συγκεκριμένου ορκωτού ελεγκτή λογιστή ή ελεγκτικής εταιρίας, για τη διεξαγωγή του υποχρεωτικού ελέγχου της εν λόγω οντότητας. Οποιοσδήποτε υφιστάμενες ρήτρες ως ανωτέρω είναι άκυρες.

<sup>33</sup>Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ)

<sup>34</sup> Άρθρο 42 του Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017)

## 5.2 .Αμοιβή ελεγκτών

Η ελληνική νομοθεσία για την αποφυγή δημιουργίας κλίματος αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των ορκωτών ελεγκτών λογιστών, διαμόρφωσε ένα πλαίσιο καθορισμού της αμοιβής τους και των ωρών απασχόλησης τους, το οποίο διασφαλίζει κατά το μέτρο του δυνατού, διαφάνεια και ανεξαρτησία. Πιο συγκεκριμένα το τροποποιημένο άρθρο 18 του Π.Δ. 226<sup>35</sup> ορίζει τα ακόλουθα:

- Το ανώτατο όριο απασχόλησης κάθε ορκωτού ελεγκτή λογιστή και του προσωπικού του, καθώς και το ελάχιστο μέσο ενιαίο ωρομίσθιο για την απασχόληση τους καθορίζονται από το Εποπτικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Ε.Λ. Κάθε διαφοροποίηση βέβαια του μέσου ενιαίου ωρομισθίου από εταιρία ή κοινοπραξία, γνωστοποιείται στο Εποπτικό Συμβούλιο και ισχύει για όλους τους μελλοντικούς ελέγχους της εταιρίας,
- Η αμοιβή του υπό ανάληψη ελέγχου δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα δέκατο του συνόλου των εσόδων που πραγματοποίησε η εταιρία ή η κοινοπραξία ελεγκτών κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δωδεκάμηνης διαχειριστικής περιόδου,
- Το Εποπτικό Συμβούλιο καθορίζει κατ' έτος τις ελάχιστες ώρες πραγματοποίησης του τακτικού ελέγχου της κάθε οικονομικής μονάδας ή κατηγορίας ομοειδών οικονομικών μονάδων. Το ίδιο συμβούλιο παρακολουθεί τις τιμολογούμενες αμοιβές και ερευνά τις περιπτώσεις έκπτωσης ή επιστροφής της ελάχιστης,
- Ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής, υποβάλλει στο εποπτικό συμβούλιο ανάλυση του χρόνου απασχόλησης του ιδίου και του βοηθητικού ελεγκτικού προσωπικού που απαιτήθηκε για κάθε τακτικό έλεγχο. Η συνολική απασχόληση βέβαια των ασκούμενων ελεγκτών σε κάθε συγκεκριμένο έλεγχο, δεν μπορεί να υπερβαίνει το σύνολο των ωρών απασχόλησης του ορκωτού ελεγκτή λογιστή και του λοιπού προσωπικού του στον ίδιο έλεγχο.

Το θέμα της αμοιβής καθορίζεται και από το άρθρο 29 του Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017)<sup>36</sup>, σύμφωνα με το οποίο η αμοιβή για υπηρεσίες από Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή ή ελεγκτική εταιρία, δεν επιτρέπεται να εξαρτάται από οποιαδήποτε αίρεση<sup>3</sup>. Επίσης, δεν επιτρέπεται η αμοιβή για τη διενέργεια υποχρεωτικού ελέγχου από ορκωτό ελεγκτή λογιστή ή ελεγκτική εταιρία, που επηρεάζεται από την παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών στην ελεγχόμενη οντότητα ή σε θυγατρική της ή σε συγγενή της ή σε από κοινού ελεγχόμενη οντότητα, από τον ορκωτό ελεγκτή λογιστή ή ελεγκτική εταιρία ή από συνδεδεμένο μέρος της ελεγκτικής εταιρίας ή από ορκωτό ελεγκτή Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου ανωτέρω άρθρου, εάν οι αμοιβές υποχρεωτικού ελέγχου που αναλαμβάνεται για πρώτη φορά είναι μικρότερες σε ποσοστό 15% και άνω από τις αμοιβές της προηγούμενης χρήσης, τότε ο συγκεκριμένος υποχρεωτικός έλεγχος δύναται να εντάσσεται στο ετήσιο πρόγραμμα

<sup>35</sup> Νόμος Π.Δ.226/1992 Άρθρο 18

<sup>36</sup> Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017) Άρθρο 29

ποιοτικών ελέγχων της Ε.Λ.Τ.Ε, ενώ σύμφωνα με την παράγραφο 3, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής ή η ελεγκτική εταιρία υποχρεούται να επιφυλαχθεί για την αποδοχή της εντολής ελέγχου μιας οικονομικής μονάδας, αν η προς έλεγχο οντότητα δεν έχει εξοφλήσει πλήρως τη νόμιμη αμοιβή ελέγχου της προηγούμενης χρήσεως ή χρήσεων. Η επιφύλαξη αυτή γνωστοποιείται εγγράφως στη διοίκηση της οικονομικής μονάδας, με κοινοποίηση στην Ε.Λ.Τ.Ε. και μπορεί να αρθεί μετά από έγκριση της Ε.Λ.Τ.Ε. λογιστή ή ελεγκτική εταιρία που ανήκει στο ίδιο δίκτυο με αυτούς

### **5.3 Η νομική ευθύνη των ορκωτών ελεγκτών λογιστών:**

Η ραγδαία ανάπτυξη του επαγγέλματος του ορκωτού ελεγκτή λογιστή συνοδεύτηκε, τα τελευταία χρόνια, από μία αντίστοιχη αύξηση των εις βάρος τους αστικών, ποινικών και πειθαρχικών υποθέσεων. Τα περισσότερα κράτη σήμερα για τη διασφάλιση της τάξης και της ευταξίας της οικονομικής τους ζωής, μεταξύ των άλλων εκχωρούν στους ορκωτούς ελεγκτές το προνόμιο της διενέργειας ενός ευρύτερου φάσματος ελέγχων, ενώ ταυτόχρονα διαμορφώνονται συνθήκες ισχυρής προστασίας όλων όσων χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα του ελεγκτικού έργου. Από το ισχύον νομικό πλαίσιο που παρατίθεται παρακάτω, όσον αφορά τις αστικές, ποινικές και πειθαρχικές ευθύνες των ορκωτών ελεγκτών, προκύπτει ότι οι τελευταίοι καθίστανται όλο και περισσότερο ευάλωτοι, σε ότι αφορά στο τυχόν βάρος της ζημιάς που προκύπτει από ελεγκτικές πράξεις ή παραλείψεις τους, γιατί αυτοί είναι οι πλέον ικανοί και αρμόδιοι να λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα, που μπορούν να αποτρέψουν οποιαδήποτε αμέλεια ή δόλο, προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν αρνητικές συνέπειες. Είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να τονισθεί ότι, στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης του ελεγκτικού επαγγέλματος, η επικρατούσα δικαστική άποψη αναγνώριζε ότι οι ελεγκτές, για να επιζήσουν και να μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, θα έπρεπε να μην εκτίθενται σε δικαστικές διενέξεις. Διαχρονικά η αντίληψη αυτή άλλαξε άρδην, με συνέπεια σήμερα οι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές να αναγκάζονται να καταβάλλουν αποζημιώσεις, οι οποίες, σε ένα βαθμό, μπορεί να είναι μοιραίες ακόμα και για την επιβίωση τους. Επιπλέον όλο και συχνότερα, βρίσκονται κατηγορούμενοι και αντιμέτωποι, είτε με τη δικαιοσύνη είτε με τα πειθαρχικά τους όργανα και καλούνται να υπερασπιστούν εαυτούς, έναντι τόσο αστικών όσο και ποινικών και πειθαρχικών ευθυνών τους. Παρακάτω αναλύεται συνοπτικά το εύρος των νομικών ευθυνών που υπέχουν οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, καθώς και οι ελεγκτικές εταιρίες

### **5.4 Η αστική ευθύνη :**

Σύμφωνα με το άρθρο 37του Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017)<sup>37</sup>, οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές και οι ελεγκτικές εταιρίες του εν λόγω νόμου, καθώς και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών, ευθύνονται για κάθε ζημιά από θετική ενέργεια ή παράλειψη έναντι της ελεγχόμενης οντότητας και τρίτων που ζημιώθηκαν από τη χρήση της έκθεσης ελέγχου και το συνολικό ύψος της αποζημίωσης όλων των

---

<sup>37</sup>Άρθρο 37του Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017)

ζημιωθέντων από συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο, δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο της αμοιβής που καταβλήθηκε για το έργο αυτό. Επίσης οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, οι ελεγκτικές εταιρίες και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών, έχουν υποχρέωση να έχουν επαρκή 30 ασφαλιστική κάλυψη. Στην περίπτωση που οι υποχρεωτικοί έλεγχοι διενεργούνται στο όνομα και για λογαριασμό ελεγκτικής εταιρίας ή ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας, η ευθύνη για αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο των αμοιβών της ελεγκτικής εταιρίας ή της ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας για το συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο, έναντι όλων των ζημιωθέντων για το έργο αυτό και για την καταβολή της αποζημίωσης, ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον τα πρόσωπα που προβλέπονται από το άρθρο 25 του υπόψη νόμου, εφόσον αποδειχθεί ότι έθεσαν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του ελεγκτή

## 5.5 Η ποινική ευθύνη

Η ποινική ευθύνη του ελεγκτή, όταν αυτός παραβαίνει το καθήκον της μη παράνομης θεώρησης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, της εχεμύθειας και της δήλωσης κολλημάτος διορισμού του ως ελεγκτή, οριοθετείται με τα άρθρα 63β, 63γ10 παρ.2 και παρ.3 του Ν. 2190/1920<sup>38</sup>. Ειδικότερα το άρθρο 63β αναφέρει ότι: «Ελεγκτές ανωνύμων εταιριών... αν από αμέλεια θεώρησαν ως νομίμως έχοντα, ισολογισμό που καταρτίστηκε παρά τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού, τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι τριών μηνών και με χρηματική ποινή μέχρι 80.000 δραχμές ή με μία από τις ποινές αυτές. Σε περίπτωση όμως δόλου τιμωρούνται με τις ποινές του άρθρου 57» και το 63γ, παρ.211 για την παράβαση του καθήκοντος της εχεμύθειας ότι: «Τιμωρείται δια φυλακίσεως, μέχρι τριών μηνών πας ελεγκτής ανωνύμων εταιριών, όστις δεν ήθελε τηρήσει απόλυτον εχεμύθειαν, περί των παρ' αυτού παρατηρηθέντων εν τη λειτουργία της εταιρίας...» Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και το άρθρο 16 του ΠΔ 226/1992<sup>39</sup>, το οποίο ορίζει ότι: «Ο ορκωτός ελεγκτής υποχρεούται να τηρεί απόλυτη εχεμύθεια περί των όσων λαμβάνει γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Την υποχρέωση αυτή έχουν επίσης τόσο το ελεγκτικό όσο και το λοιπό προσωπικό που απασχολεί ο ορκωτός ελεγκτής...». Γενικά ο ελεγκτής υποχρεούται να είναι εχέμυθος σχετικά με τα όσα υποπίπτουν στην αντίληψη του, κατά την άσκηση του ελέγχου. Οι περισσότερες μάλιστα από τις πληροφορίες που συλλέγει, όπως είναι στοιχεία κόστους, όροι αγοράς, έκδοση μετοχών κ.ο.κ., είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση της επιχείρησης και τυχόν κοινοποίησή τους θα είχε σοβαρές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητά της. Ευνόητο είναι πως η ευθύνη του ελεγκτή για εχεμύθεια δεν έχει να κάνει με πληροφορίες που δημοσιεύονται ή κοινοποιούνται αρμοδίως, εφόσον η κοινοποίηση αυτή επιβάλλεται από το νόμο, με διάφορους τρόπους, σε τρίτους (όπως Εφορία, Χρηματιστήριο, Τράπεζα της Ελλάδος, το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών και άλλα). Η φύλαξη του επαγγελματικού απορρήτου αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα στις σχέσεις μεταξύ του ελεγκτή και της επιχείρησης. Δεν πρέπει, ο ανεξάρτητος ελεγκτής να διαδίδει τις

<sup>38</sup> Άρθρα 63β, 63γ10 παρ.2 και παρ.3 του Ν. 2190/1920

<sup>39</sup> Νόμος Π.Δ.226/1992 Άρθρο 16

πληροφορίες που συγκεντρώνει κατά την εκτέλεση της εργασίας του, παρά μόνο όταν ο νόμος του το επιβάλλει ή του επιτρέπει. Ακόμη, ο ελεγκτής δεν πρέπει να χρησιμοποιεί αυτές τις πληροφορίες για ίδιο όφελος ή όφελος τρίτων. Ο ελεγκτής πρέπει να διασφαλίζει ότι και το ελεγκτικό προσωπικό, που λαμβάνει γνώση των εμπιστευτικών στοιχείων, άσχετα με το εάν αποτελείται ή όχι από μέλη του επαγγέλματος, θα είναι εχέμυθο. Τέλος, όταν επέρχεται ανάγκη να ληφθεί η γνώμη προσώπων, που δεν δεσμεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο, θα πρέπει ο ελεγκτής να ενημερώσει, οπωσδήποτε, τον πελάτη του, ειδάλλως σε περίπτωση αποκάλυψης δεδομένων των πρώτων σε τρίτους, η ευθύνη θα επιρριφθεί στον ορκωτό ελεγκτή. Ο ελεγκτής όμως φέρει ποινική ευθύνη ακόμα και όταν αποσιωπά, λόγω εξαίρεσης από την πραγματοποίηση του ελέγχου. Σύμφωνα με το άρθρο 63γ παρ. 3 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών μηνών κάθε ελεγκτής, ο οποίος «... δεν εδήλωσε κάλυμα ασκήσεως ελέγχου προκειμένου περί εταιριών εις ας υπηρετεί οπωσδήποτε ή τυγχάνει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου αυτών και είχε τας ιδιότητες ταύτας οποτεδήποτε κατά το διάστημα δύο ετών προ της ημέρας καθ' ην ανετέθη αυτώ η άσκηση του ελέγχου. Το αυτό εφαρμόζεται και όταν ο ελεγκτής υπηρετεί εις εταιρία/ανδικούσαν κατ' ουσίαν την εταιρία/ εφής διετάχθη ο έλεγχος». Με αυτή τη διάταξη επιδιώκεται η αποτροπή της αποσιώπησης λόγω εξαίρεσης, με απώτερο σκοπό την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή από την ελεγχόμενη εταιρία.

## 5.6 Η πειθαρχική ευθύνη :

Η Πειθαρχική ευθύνη στοιχειοθετείται, για όλα τα μέλη του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών (Ορκωτό ή επίκουρο ή δόκιμο ή ασκούμενο), σύμφωνα με το άρθρο 20 του Π.Δ 226/92<sup>40</sup>, όταν αυτά:

- Ασκούν πλημμελώς τα καθήκοντα τους,
- Επιδεικνύουν ανάρμοστη συμπεριφορά μεταξύ των οποίων και η διαπραγμάτευση της αμοιβής του υποχρεωτικού ελέγχου,
- Προβούν σε παράβαση του νόμου ή κανονιστικής διάταξης ή των δεοντολογικών κανόνων που αναφέρονται στην επαγγελματική του κατάσταση και στις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν.

Ο ελεγκτής που έχει υποπέσει σε πειθαρχικό παράπτωμα, παραπέμπεται με απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου στο Τριμελές Πειθαρχικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Ε.Λ., το οποίο εφόσον διαπιστώσει την ενοχή του εγκαλούμενου, μπορεί να επιβάλει τις ακόλουθες ποινές.

- Οριστική παύση,
- Προσωρινή παύση μέχρι 6 μήνες,
- Πρόστιμο,
- Επίπληξη,

---

<sup>40</sup> Άρθρο 20 του Π.Δ 226/92 Πειθαρχικός Έλεγχος

Αν το Εποπτικό Συμβούλιο κρίνει ότι το αποδιδόμενο παράπτωμα είναι ελαφρύ και δεν οφείλεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια αυτού, δύναται αντί της παραπομπής να προβεί σε αυστηρές συστάσεις. Οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο του θεσμοθετηθέντος με το Ν.3148/2003<sup>41</sup> εποπτικού φορέα της Ε.Λ.Τ.Ε. είναι:

- Σύσταση,
- Επίπληξη,
- Πρόστιμο,
- Προσωρινή αναστολή άσκησης του επαγγέλματος μέχρι ενός έτους,
- Οριστική διαγραφή από τα Μητρώα του ΣΟΕΛ,

Αν διαπιστωθεί ότι στην παράβαση, είχε συμμετοχή μέλος της διοίκησης της

### **5.7 Η ηθική ευθύνη των ορκωτών ελεγκτών λογιστών :**

Σύμφωνα με τον Κάντζο (2006)<sup>42</sup> ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής πέρα από τη νομική ευθύνη φέρει και την «Ηθική Ευθύνη» έναντι της κοινωνίας και των συγκεκριμένων πελατών του. Η ευθύνη αυτή επιβάλλεται από το σώμα των ορκωτών λογιστών με τη μορφή ενός επαγγελματικού κώδικα συμπεριφοράς προς τους πελάτες αλλά και προς τα άλλα μέλη του σώματος. Ο κώδικας αυτός που οικειοθελώς αναλαμβάνει να επιβάλλει στα μέλη του, δεν είναι τίποτα άλλο από την αναγνώριση της κοινωνικής ευθύνης, η οποία επιβάλλεται από την κοινωνική διάσταση του επαγγέλματος. Ο κώδικας αυτός στην ουσία επιβάλλει στα μέλη του μια κωδικοποιημένη συμπεριφορά απέναντι στους πελάτες, με αποτέλεσμα να προστατεύεται το επάγγελμα από τη μια μεριά και από την άλλη να επενδύεται με το κατάλληλο κοινωνικό προφίλ. Το κοινό έχει ανάγκη να εμπιστεύεται τον ορκωτό ελεγκτή ως προς την ικανότητα και τις προθέσεις του να το εξυπηρετεί στις συγκεκριμένες ανάγκες για τις οποίες ο θεσμός του ορκωτού ελεγκτή έχει εγκαθιδρυθεί. Η προσωπική ηθική ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή είναι το σημαντικότερο στοιχείο για την οικοδόμηση της εμπιστοσύνης των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, οι οποίες χρησιμοποιούν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που υπογράφουν οι ορκωτοί ελεγκτές. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει γενικός κώδικας κοινωνικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς καθώς και ηθικής ευθύνης, ο οποίος να μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους ελεγκτές και σε όλες τις περιπτώσεις. Οι σχετικοί κανόνες διαμορφώνονται με την πάροδο των χρόνων αλλά και με την πείρα που συσσωρεύεται και εξακολουθεί να διαμορφώνεται από γενιά σε γενιά για να αντιμετωπίσει καινούργιες καταστάσεις και νέα δεδομένα. Για τους ορκωτούς λογιστές ως παράδειγμα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ο κώδικας επαγγελματικής συμπεριφοράς του σώματος ορκωτών λογιστών των Η.Π.Α (Code of Professional Ethics by the American Institute of Certified Public Accountants). Οι κώδικες αυτοί αναφέρονται με λεπτομέρεια σε συγκεκριμένο τρόπο συμπεριφοράς και αντιμετώπισης επαγγελματικών θεμάτων και καταστάσεων. Ο

<sup>41</sup>ΝΟΜΟΣ 3148/2003

<sup>42</sup>Κάντζος, Κ., 2006. Ελεγκτική, Θεωρία και Πρακτική, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, Έκδοση 2η



ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να διαμορφώσει την προσωπική του συμπεριφορά και ακόμα να επιβάλλει στον εαυτό του ιδιαίτερες υποχρεώσεις και επιπλέον ευθύνες προς τους πελάτες του. Στην χώρα μας αναφορικά με την επαγγελματική συμπεριφορά των ορκωτών ελεγκτών λογιστών, προβλέπονται από το νόμο μια σειρά από προληπτικές οδηγίες, απαγορεύσεις αλλά και κυρώσεις. Για την ειδικότερη προσωπική ηθική συμπεριφορά των μελών του επαγγέλματος, δεν είναι δυνατό να προβλεφθούν κυρώσεις, και μια τέτοια ηθική επαφίεται κατά το μέγιστο στην ακεραιότητα και στον επαγγελματισμό του κάθε ορκωτού.

## **5.8 Επαγγελματική Ανεξαρτησία Ελεγκτή :**

Με τον όρο ανεξαρτησία του ελεγκτή εννοείται η ικανότητά του να δρα με ακεραιότητα και αντικειμενικότητα κατά την άσκηση των ελεγκτικών του καθηκόντων. Η ανεξαρτησία αποτελεί το θεμέλιο λίθο του ελεγκτικού επαγγέλματος (άρθρο 21 του ν. 4449/17)<sup>43</sup>, διότι χωρίς αυτήν η γνώμη των ελεγκτών είναι αμφιλεγόμενη. Είναι βέβαια σημαντικό να σημειωθεί ότι η ανεξαρτησία παρουσιάζει δύο όψεις, την πραγματική (ορατή) και εκείνη που δε φαίνεται (αόρατη-μη ορατή). Ο βαθμός της ανεξαρτησίας που επιδεικνύει κάθε ελεγκτής, είναι σε σημαντικό βαθμό εξαρτημένος από την ίδια την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητα που επιδεικνύει. Ο δυνατός χαρακτήρας υπονοεί ότι ο ελεγκτής διαθέτει την ικανότητα να αντέχει σε δύσκολες καταστάσεις και να διατηρεί, ακόμη και υπό πίεση, την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητά του. Ένας βασικός παράγοντας, ο οποίος θα μπορούσε να υπονομεύσει την ανεξαρτησία του ελεγκτή, είναι η σχέση του με τη διοίκηση των ελεγχόμενων εταιριών. Η αμοιβή των διοικητών, αλλά και η θέση τους μέσα στην εταιρία, μπορεί να εξαρτηθεί από την αναφερόμενη οικονομική απόδοση της εταιρίας. Αναγνωρίζοντας αυτή την πιθανότητα, οι διοικήσεις των ελεγχόμενων εταιριών μπορεί να επιδιώξουν να επηρεάσουν τους ελεγκτές, ώστε να εκφράσουν μια μη-ανεξάρτητη άποψη. Η ανεξαρτησία του ελεγκτή απαιτεί τόσο ανεξαρτησία σκέψης (έκφραση γνώμης χωρίς επιρροές), όσο και ανεξαρτησία στην εκτέλεση των ελεγκτικών διαδικασιών (αποφυγή γεγονότων και καταστάσεων που απειλούν την ανεξαρτησία του). Συνεπώς, οι ελεγκτές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οφείλουν να είναι, αλλά και να φαίνονται, αδέσμευτοι από οποιοδήποτε επιχειρηματικό συμφέρον που θα μείωνε την αντικειμενικότητά τους.

Καταστάσεις οι οποίες μπορεί να απειλήσουν την ανεξαρτησία των ελεγκτών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους είναι (Ντζανάτος, 2009)<sup>44</sup> :

α) το προσωπικό και οικονομικό συμφέρον από μία ελεγχόμενη οντότητα (self interest), δηλαδή ο ελεγκτής να έχει συμφέρον από τη μη εφαρμογή ορισμένων βασικών αρχών,

<sup>43</sup>Νόμος 4449/2017 - Άρθρο 21 Ανεξαρτησία και εγκυρότητα

<sup>44</sup>Ντζανάτος, Δ. (2009). Ο έλεγχος ως μηχανισμός αρνητικής εντροπίας, Εκδόσεις Καστανιώτη

β) η αυτό-εξέταση (self-review), που σημαίνει ότι θεωρούνται δεδομένα και δεν εξετάζονται για τον έλεγχο, εργασίες τις οποίες ο ίδιος ο ελεγκτής έχει προηγουμένως εκτελέσει. Σε αυτή την περίπτωση, ένα λάθος που μπορεί να γίνει, είτε δεν θα γίνει αντιληπτό ή ακόμη και να γίνει αντιληπτό υπάρχει συμφέρον να το αποκρύψει και να το χειριστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αποκαλυφθεί,

γ) η συνηγορία (advocacy), ιδιότητα που είναι ασυμβίβαστη με την αντικειμενικότητα που πρέπει να επιδεικνύουν οι ελεγκτές. Αφορά περιπτώσεις όπου οι ελεγκτικές εταιρίες έχουν μόνιμη συνεργασία με διοικητικά στελέχη ελεγχόμενων εταιριών, συνεπώς υπάρχει από άποψη ουσίας ο κίνδυνος της συνηγορίας, ο οποίος και θα πρέπει να εξετάζεται,

δ) η οικειότητα (familiarity) ή η εμπιστοσύνη που προκύπτει από μια μακρά συνεργασία του ελεγκτή με τη διοίκηση της επιχείρησης που καλείται να ελέγξει,

ε) ο εκφοβισμός (intimidation), δηλαδή το ενδεχόμενο ο ελεγκτής να δεχθεί απειλές, προκειμένου να μην εκφέρει ελεύθερα τη γνώμη του

## **5.9 Η έκθεση ορκωτού ελεγκτή και συμπεράσματα :**

Μια έκθεση ελέγχου είναι το τελικό σκέλος της ελεγκτικής διαδικασίας. Είναι το σημείο σύνδεσης ανάμεσα στους χρήστες και του ελεγκτές των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Μια τέτοια έκθεση απευθύνεται στους εντολείς του ελέγχου, που πιο συχνά είναι οι μέτοχοι την επιχείρησης που ελέγχεται.

Μια έκθεση έχει πολλά διαφορετικά σκέλη. Πρώτα, υπάρχει ο τίτλος της, που τις περισσότερες φορές είναι "Ελεγκτικό Πιστοποιητικό" από τους αποδέκτες των εκθέσεων. Ακολουθεί εισαγωγική παράγραφος, που κάνει αναφορά στα είδη των οικονομικών καταστάσεων και την χρονική περίοδο που ελέγχθηκε, μια δήλωση από τον ελεγκτή πως η εταιρεία είναι αποκλειστικά υπεύθυνη των καταστάσεων που εκδόθηκαν και επιπλέον μια οριοθέτηση των ευθυνών του ίδιου και πως διασφαλίζονται οι απαραίτητες εσωτερικές δικλίδες για τη συμμόρφωση της επιχείρησης με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις. Στην συνέχεια γίνεται αναφορά στην ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή σύμφωνα με την ΠΟΛ.1124/2015 απόφαση της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, όσον αφορά την διατύπωση και τη διαμόρφωση της γνώμης πάνω στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης που ελέγχεται.

Τα ελεγκτικά στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί θεωρείται ότι είναι επαρκή και κατάλληλα για την παρούσα έκθεση και είναι στη διάθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων οποτεδήποτε ζητηθούν. Έπειτα, υπάρχει μια παράγραφος που αρχίζει με την φράση "Όσα προέκυψαν από τον ανώτερο έλεγχο είναι..." και συγκαταλέγονται οι πιθανές ουσιαστικές επιφυλάξεις που διαπίστωσε ο ελεγκτής μέσω του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων. Επίσης, αναφέρονται οι περιορισμοί της χρήσης αλλά και ένα προσάρτημα αναλυτικών πληροφοριακών

στοιχείων όπως προκύπτει από την ΠΟΛ.1124/2015<sup>45</sup>. Η παράγραφος που ακολουθεί έχει μεγάλη βαρύτητα, αφού περιέχει την άποψη του ελεγκτή. Και στην τελευταία παράγραφο γίνεται λεπτομερής καταγραφή των στοιχείων του ορκωτού ελεγκτή που αποδεικνύουν την ολοκλήρωση του ελέγχου. Έπειτα, αναγράφεται η έδρα των ελεγκτών, το ονοματεπώνυμο τους, ο αριθμός μητρώου τους στο ΣΟΕΛ<sup>46</sup>, την εταιρεία τους και την ημερομηνία

### 5.10 Η γνώμη του ορκωτού ελεγκτή :

Μετά την ολοκλήρωση των ελεγκτικών διαδικασιών, οι ελεγκτές έχουν την δυνατότητα να εκφράσουν γνώμη, σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις. Η μορφή των εκθέσεων αυτών είναι έντυπη και πρέπει να υποβάλλονται στην Γενική Συνέλευση. Η ελεγκτική γνώμη μπορεί να διαμορφωθεί αντίστοιχα με τα εκάστοτε ευρήματα.

- **Σύμφωνη Γνώμη:** Η γνώμη που εμφανίζεται πιο σύμφωνη, μπορεί να εκφραστεί σε περιπτώσεις που οι ελεγκτές έχουν διαθέσιμα τεκμήρια και έχουν πειστεί τελείως πως οι καταστάσεις των χρηματοοικονομικών στοιχείων της επιχείρησης καταρτίστηκαν ανάλογα με τις αρχές και τα πρότυπα της λογιστικής. Σε τέτοιες περιπτώσεις υφίσταται έλλειψη λαθών που μπορεί να επηρεάζονται αποτελέσματα. Σε αυτή την κατηγορία ίσως συγκαταλέγεται και μια παράγραφος που τονίζει τις αναφορές σε κάποια θέματα, των οποίων το αντίκτυπο δεν είναι σοβαρό για το αποτέλεσμα των οικονομικών καταστάσεων.
- **Γνώμη με επιφύλαξη:** Σε τέτοιες περιπτώσεις, υφίσταται πολλά στοιχεία που έχουν επιρροή στην εικόνα των καταστάσεων των χρηματοοικονομικών, χωρίς να είναι σε τέτοιο βαθμό που να επηρεάζονται οι γνώμες των ελεγκτών. Αυτά τα στοιχεία είναι δυνατόν να είναι συνολικά ή ατομικά λάθη. Τα λάθη αυτά έχουν επιπτώσεις που ενώ είναι σημαντικές, δεν είναι διάχυτες στις οικονομικές καταστάσεις.
- **Αδυναμία έκφρασης γνώμης :** Όταν οι ελεγκτές δεν μπορούν να έχουν τα κατάλληλα και επαρκή στοιχεία ελέγχου, υπάρχει αδυναμία στην έκφραση της γνώμης. Η εν λόγω έλλειψη μπορεί να οδηγήσει σε επιπτώσεις που θα είναι διάχυτες στις οικονομικές καταστάσεις. Αυτές οι επιπτώσεις δεν μπορούν να περιοριστούν σε ορισμένους λογαριασμούς αλλά επεκτείνονται σε μια ευρύτερη κλίμακα των οικονομικών καταστάσεων.
- **Αρνητική γνώμη :** Η αρνητική γνώμη μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν υφίσταται πολλά και σοβαρά λάθη που έχουν διαχυθεί στις οικονομικές

<sup>45</sup>ΠΟΛ.1124/18.6.2015 Φορολογικό πιστοποιητικό - Κωδικοποιημένη

<sup>46</sup>Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ)

καταστάσεις. Επιπλέον, οι αρνητικές απόψεις εκφράζονται στις περιπτώσεις που οι οικονομικές καταστάσεις δεν έχουν καταρτιστεί με βάσεις τις αρχές και τα πρότυπα λογιστικής που είναι αποδεκτά.<sup>47</sup>

## 5.12 Ευθύνη προς την ελεγχόμενη μονάδα :

Ο ορκωτός ελεγκτής ο οποίος, με πρόθεση και εν γνώσει του δεν προχώρησε στην αποκάλυψη μιας απάτης η οποία διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ή συνέργησε σε κάποια πράξη σκόπιμης απάτης εις βάρος του πελάτη του, μπορεί να κατηγορηθεί για απάτη. Στην περίπτωση αυτή έχει σαφή εφαρμογή το άρθρο 19, Ν. Δ. 226/92<sup>48</sup>, με τη φράση «Ο ορκωτός ευθύνεται για κάθε ζημία ... εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο». Ένας ορκωτός ελεγκτής μπορεί, επίσης να κατηγορηθεί για απάτη ακόμα και όταν τούτος κάνει λάθος από άγνοια, εάν ψευδώς παρουσιάστηκε ότι κατέχει την επαγγελματική ιδιότητα του ορκωτού ελεγκτή και τις απαιτούμενες γι' αυτήν γνώσεις και εξειδίκευση (Παπάς, 1999). Το άρθρο 57, παρ. β, γ και ε του Ν.2190<sup>49</sup> γνωρίζει εφαρμογή στην περίπτωση εκούσιας απάτης, και επισύροντα αστική και ποινική ευθύνη, σε όποιον «εν γνώσει συνέταξε ή ενέκρινε ισολογισμό εναντίον των διατάξεων του παρόντος νόμου ή του καταστατικού», ενώ στην περίπτωση της ψευδούς παρουσίας της ιδιότητας και ικανότητας του ορκωτού, εφαρμογή μπορεί να έχει το άρθρο 63γ, παρ.3 του ίδιου νόμου «τιμωρείται πας ελεγκτής όστις δεν δήλωσε κώλυμα ασκήσεως ελέγχου»

1. Απάτη : ο ορκωτός ελεγκτής ο οποίος, εν γνώση του και με πρόθεση, δεν αποκάλυψε απάτη η οποία διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο, ή συνέργησε σε κάποια πράξη σκόπιμης απάτης εις βάρος του πελάτη του, μπορεί να κατηγορηθεί για απάτη.
2. Αμέλεια: κατά την διεξαγωγή του ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής, θα πρέπει να επίδειξη την επιμέλεια και προσοχή που αναμένεται από ένα μέσο επαγγελματία ορκωτού ελεγκτή. Διαφορετικά, αυτός μπορεί να κατηγορηθεί για αμέλεια ή αδιαφορία. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι απαραίτητη η γνώση ή η συνεργασία σε απάτη ή λάθος.
3. Αθέτηση συμφωνίας : μια επιχείρηση /πελάτης μπορεί να διεκδικήσει αποζημίωση για αθέτησης συμφωνίας εκ μέρους του ορκωτού ελεγκτή, αν τούτος εκτέλεσε πλημμελώς τον έλεγχο και τούτο το είχε ως συνέπεια την πρόκληση ζημίας στην ελεγχόμενη επιχείρηση ή ακόμα και τη μικρότερη από την αναμενόμενη ωφέλεια.
4. Εχεμύθεια : αν και η περίπτωση πρόκλησης ζημίας από την ( εκούσια ή ακούσια ) διαρροή σε τρίτους πληροφοριών, που απέκτησε ο ορκωτός ελεγκτής κατά την διενέργεια ελέγχου σε μια επιχείρηση, καλύπτεται γενικά

<sup>47</sup>Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017). Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία

<sup>48</sup>Άρθρο 19, Ν. Δ. 226/92

<sup>49</sup>Άρθρο 57 - Νόμος 2190/1920

στο άρθρο 19 του Ν.Δ.226/1992 για την εχεμύθεια , την όποια πρέπει να διατηρεί ο ελεγκτής σχετικά με κρίσιμες πληροφορίες του πελάτη του, γίνεται σαφής μνεία και στο άρθρο 63,παρ.α,και , ειδικότερα στο άρθρο 63γ παρ.2 του Ν.2190/1920,οπου αναφέρεται ότι <<τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρι τριών μηνών προς ελεγκτής πας ελεγκτής ανώνυμων εταιρειών ,όστις δεν ήθελε τηρήσει απόλυτον εχεμύθειαν, περί των παρ' αυτού παρατηρηθέντων εν τη λειτουργία της εταιρείας .

5. Δημοσίευση και εχεμύθεια: εννοείται ότι στην υποχρέωση εχεμύθειας υπάγονται και όλα εκείνα τα στοιχεία που δεν επιβάλλεται εκ του νόμου να δημοσιεύονται κατά οποιανδήποτε μορφή δημοσίευσης , σε εφημερίδες, χρηματιστήριο ,Νομαρχία, Εφορία ( Ν.1563/85 αρθρ.17<sup>50</sup> περί φορολογικής αξιοποίησης των ελέγχων του ΣΟΕ ,δηλαδή γνωστοποίηση στην εφορία των φορολογικών παραβάσεων που διαπιστώθηκαν).

---

<sup>50</sup> Νόμος υπ' αριθ. 1563/1985 ΦΕΚ 151/Α/17-9-1985

Διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ –ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η συνεργασία μεταξύ των δραστηριοτήτων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου είναι πολύ σημαντική. Οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, ενώ από την άλλη πλευρά οι εσωτερικοί ελεγκτές μπάρουν να αντλήσουν βασικές πληροφορίες για την αξιολόγηση του ελεγκτικού κινδύνου. Από την ανάλυση προκύπτει πως ο ρόλος των ελεγκτών στις προσπάθειες αποτροπής της άπατης είναι καθοριστικός , για αυτό κρίνεται αναγκαίο να προβούν οι οντότητες στις απαραίτητες ενέργειες που θα έχουν ως στόχο στην ενίσχυση των ελέγχων . Ειδικότερα, θεωρείται σημαντικό να ενισχυθεί ο εσωτερικός έλεγχος των οντοτήτων μέσω διαδικασιών που θα περιλαμβάνουν τη συνεχή επιμόρφωση των ελεγκτών και το καθορισμό ευθυνών τους, αφού αποτελεί μια μορφή άμυνας του οργανισμού έναντι της άπατης. Βέβαια, το ελεγκτικό έργο μπορεί να βελτιωθεί μέσω της δημιουργίας και διατήρησης μιας ισχυρής εταιρικής κουλτούρας στην οντότητα, της ενίσχυσης της διαφάνειας των διαδικασιών και της τήρησης των θεσπισμένων αρχών και κανόνων από την πλευρά της οντότητας και των ιδίων των ελεγκτών .Ένας ισχυρός ,τακτικός εσωτερικός έλεγχος συνεργαζόμενος σωστά με τον εξωτερικό ελεγκτή δεν αφήνει περιθώρια λαθών και άπατης .Επομένως είναι στην ικανότητα και στην αποκλειστική θέληση του εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή να αποκαλύψουν οποιοδήποτε προβλήματα .Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένας από τους βασικότερους μηχανισμούς του συστήματος έλεγχου. Καμία εταιρεία δεν μπορεί να τον αγνοήσει ,ακόμη και εν μέρει, χωρίς να χάσει ταυτόχρονα τον έλεγχο ενός κλειδιού για την επιβίωση της. Ένα ζωτικό μέλος της διοίκησης της εταιρείας, είναι ο εσωτερικός έλεγχος. Όταν το τμήμα του εσωτερικού έλεγχου δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες της ανώτερης διοίκησης , θα πρέπει να λάβει επαρκή μέτρα για την αναβάθμιση του. Σε κάθε περίπτωση, η εταιρεία πρέπει να διατηρεί τον έλεγχο της διαδικασίας εφαρμογής των εσωτερικών ελέγχων. Αυτό συνήθως οδηγεί στην εποπτεία της διαδικασίας παρακολούθησης των συστάσεων. Ο εξωτερικός έλεγχος, θεωρείται ένας σημαντικός παράγοντας της εταιρικής διακυβέρνησης όσον αφορά την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης και των σφαλμάτων στις οικονομικές καταστάσεις. Προκειμένου να ενισχυθεί η συνολική ποιότητα του ελέγχου, η σχέση μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών θα πρέπει να βασίζεται στην αμοιβαία υποστήριξη και συνεργασία. Τα πλεονεκτήματα των δύο πλευρών μπορούν να συνδυαστούν προκειμένου να επιτευχθεί ένας υψηλού επιπέδου έλεγχος. Οι εσωτερικοί ελεγκτές περνούν το μεγαλύτερο μέρος ή το σύνολο του χρόνου τους εργαζόμενοι μέσα στην ίδια εταιρία και ως εκ τούτου, έχουν μια καλύτερη εικόνα της λειτουργίας της. Από την άλλη, οι εξωτερικοί ελεγκτές εργάζονται για πολλούς πελάτες, και είναι εκτεθειμένοι σε μια ευρύτερη ποικιλία χρηματοοικονομικών ζητημάτων. Επομένως, οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν να λύσουν ζητήματα τα οποία αδυνατούν να εντοπίσουν ή να λύσουν οι εσωτερικοί. Σε κάθε περίπτωση, ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να κατανοήσει επαρκώς τις δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό

και την εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων και για να σχεδιάσει και να εκτελέσει περαιτέρω ελεγκτικές διαδικασίες. Ο ανεξάρτητος ελεγκτής ή οι ελεγκτές θα πρέπει να βεβαιώνουν ότι όλες οι πτυχές της εξέτασης και η σύνταξη της έκθεσης ελέγχου πραγματοποιούνται με υψηλό επίπεδο επαγγελματισμού. Η ανίχνευση ενδεχόμενης δόλιας τήρησης και αναφοράς οικονομικών αρχείων αποτελεί μια από τις κεντρικές εξουσίες του εξωτερικού ελεγκτή. Οι τυχαίες ανακρίβειες εντοπίζονται σχεδόν πάντα στους ελέγχους. Αλλά αυτά τα λάθη δεν πρέπει να συγχέονται με την δόλια δραστηριότητα. Σφάλματα μπορεί να συμβούν ανά πάσα στιγμή, σε οποιοδήποτε μέρος με απρόβλεπτα αποτελέσματα οικονομικών καταστάσεων. Η απάτη, από την άλλη πλευρά, είναι σκόπιμη και είναι συχνά πιο δύσκολο να ανιχνευτεί σε αντίθεση με ένα σφάλμα. Μέρος της εργασίας ενός εξωτερικού ελεγκτή είναι να αναγνωρίζει πότε οι συνθήκες υποδεικνύουν πιθανούς υψηλότερους κινδύνους άπατης απέναντι σε εργαζόμενους ή διαχειριστές και στην συνέχεια αυξάνουν τον έλεγχο όλων των αρχείων ανάλογα. Οι επιδράσεις του εξωτερικού ελέγχου στη πρόληψη της άπατης αποτέλεσαν και θα συνεχίσουν να αποτελούν αντικείμενο μελλοντικής έρευνας. Η ελεγκτική επιστήμη παρουσιάζει αρκετές αλλαγές τα τελευταία χρόνια λόγω των μεταβολών και των εξελίξεων στις αγορές. Η ύπαρξη ενός ισχυρού εσωτερικού ελεγκτή και εσωτερικού συστήματος ελέγχου αποτελεί ισχυρή ένδειξη αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών, κάτι το οποίο επιδρά θετικά στον εξωτερικό έλεγχο και την προσπάθεια που θα χρειαστεί να καταβάλλει. Ο Εσωτερικός και ο Εξωτερικός Έλεγχος αποτελούν μέσα με τα οποία δημιουργείται μια σωστή σχέση μεταξύ επιχείρησης και μετόχων. Σε μια μελλοντική έρευνα, θα ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον να γίνει σύγκριση μεταξύ διαφόρων συστημάτων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου και των εκθέσεων ελέγχου που συνέταζαν οι εξωτερικοί ελεγκτές.

## **Βιβλιογραφία**

### **Ελληνική βιβλιογραφία**

Ντζανάτος, Δ. (2009). Ο έλεγχος ως μηχανισμός αρνητικής εντροπίας, Εκδόσεις Καστανιώτη.

Κωνσταντίνος Καραμάνης,(2008) «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ», Θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, Αθήνα

Περάκης, Ε.Ε., (2007). Το Νέο Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας. Ο ΚΝ 2190/1920 όπως ισχύει μετά το Ν. 3604/2007. Νομική Βιβλιοθήκη

Λουμιώτης Βασίλης (2007) (Αρχές και Μέθοδοι Ελεγκτικής) Έκδοση 3η ΙΕΣΟΕΛ

Κάντζος, Κ., (2006). Ελεγκτική, Θεωρία και Πρακτική, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, Έκδοση 2η , σελ. 72-74.

Καζαντζής Χρήστος, (2006) . Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων.

Φίλος, Γ. Α., (2004) . Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου Επιχειρήσεων. Αθήνα: IQ Group

Δήμου, Ν. Γ., (2000) . Ελεγκτική Ι: Βασικές Αρχές Γενικής και Τραπεζικής Ελεγκτικής. Αθήνα: ΕΛΛΗΝ

Γρηγοράκος Θ.(1989) <<Γενικές Αρχές Ελεγκτικής >> , Έκδοση Σώματος Ορκωτών Λογιστών , Αθήνα

Λουμιώτης, Β. και Τζίφας, Β. (2018) Βασικές Οδηγίες Εφαρμογής Διεθνών Προτύπων Ελέγχου (ΔΠΕ). Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.

Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017). Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου, Εκδόσεις Διπλογραφία.

### **Ξένη αρθρογραφία**

Jiayu Feng(2022) Factors Affecting Internal and External Audits Based on Experimental Analysis

Manana MCHEDLISHVILI, N. Z., (2021). RESULTS OF COVID -19 ON SMALL AND MEDIUM PRACTICE AUDITING FIRMS. ECOFORUM, Τόμος Volume 10, Issue 2(25).



KhaldoonAlbitar, G. H. K. K. H., 2021. Auditing in times of social distancing: the effect of COVID-19 on auditing quality. *International Journal of Accounting & Information Management*, January, pp. 169-178

MERRIDEE LYNNE BUJAKI, C. U. F. B. C. U., (2021). Student Reflections on Assurance and Taxation during COVID-19: A Commentary\*. *CAAA/ACPC, Τόμος PC vol. 20, no. 3, p. 327– 355*

Maryam Safari, E. T. A. L., 2020. Big4 responses to the COVID-19 crisis: an examination of Bauman's moral impulse. *Auditing & Accounting, Accountability Journal*.

Goodell, John. (2020.) "COVID-19 and Finance: Agendas for Future Research." *Finance Research Letters* 35: 101512

Bragg,S. (2020) "Inherent Risk", *Accounting Tools*, 6 February. Available at: <https://www.accountingtools.com/articles/what-is-inherent-risk.html> [Accessed 27 July

Bragg,S. (2019) "The difference between internal and external audits", *Accounting Tools*, 9 July. Available at: <https://www.accountingtools.com/articles/the-difference-between-internal-and-externalaudits.html> [Accessed 27 July 2020]

Iovu, C., 2018. The Role and Key Objectives of the Company's Internal Audit Process. *Journal of Accounting*, 4(3), pp. 19-44.

Drogalas, G. et al. (2017) 'The effect of internal audit effectiveness, auditor responsibility and training in fraud detection', *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 16(4), pp. 434–454

Wells Joseph (2017), « *Corporate Fraud Handbook, Prevention and Detection*», Fifth edition, John Willey and Sons, Inc.

AICPA, 2014. *The Importance of Internal Control in Financial Reporting and Safeguarding Plan Assets*, North Carolina: AICPA.

Rainer Lenz & Kim K. Jeppesen (2022) *THE FUTURE OF INTERNAL AUDITING: GARDENER OF GOVERNANCE*

Dwi Ratmonoa\* and Darsono Darsono (2022) Effectiveness of internal audit in local governments: The moderating role of internal and external auditors' relations

Younas, A. & Kassim, A. A., 2019. Essentiality of Internal Control in Audit Process. *International Journal of Business and Applied Social Science*, 5(11).

George Drogalas\*, Stilian Siopi (2017) *RISK MANAGEMENT AND INTERNAL AUDIT: EVIDENCE FROM GREECE*.

Rasha Kassem and Andrew W. Higson (2016) External Auditors and Corporate Corruption: Implications for External Audit Regulators. *Current Issues in Auditing: Spring 2016*, Vol. 10, No. 1, pp. P1-P10.

Andrew D. Chabers and Marjan Odar (2015). "A new vision for internal audit". *Managerial Auditing Journal*, Vol. 30, pp. 34-55

Richard Turpen and Haley Dye (2015) Working with external auditors: a successful relationship between internal and external auditors depends on collaboration and open communication to achieve the shared goal of effective audit service Citation metadata.

Petraşcu, D. and Tieanu, A. (2014) 'The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection', *Procedia Economics and Finance*

Maria Alina Caratas and Elena Carasela Spatariu (2014)."Contemporary Approaches in Internal Audit". *Procedia Economics and Finance*, Vol. 15, pp. 530-537.

Teck-Heang, L. and Ali, A. (2008) 'The evolution of auditing: An analysis of the historical development', *Journal of Modern Accounting and Auditing*, Vol.4, pp. 8

Sarens G, and De Beelde I. (2006). The Relationship between Internal audit and Senior Management: A Qualitative Analysis of Expectations and Perceptions. *International Journal of Audit*. 10:219-241.

KanbiroOrkaidoDeyganto2021 DETERMINANTS OF EXTERNAL AUDITORS' INDEPENDENCE: A CASE STUDY ON ETHIOPIAN AUTHORIZED AUDIT FIRMS

(David Breger, Mark Edmonds, Mark Ortegren) (2020) Internal audit standard compliance, potentially competing duties, and external auditors' reliance decision

2020 AL-Hadrami, A., Rafiki, A. & Adel, S., 2020. The impact of an audit committee's independence and competence on investment decision: a study in Bahrain. *Asian Journal of Accounting Research*

Chang, Y.-T., Chen, H., Cheng, R. K. & Chi, W., 2019. The Impact of Internal Audit Attributes on the Effectiveness of Internal Control over Operations and Compliance. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 15(1), pp. 1-19.

DA Appelbaum, A Kogan, MA Vasarhelyi , 2018 «Journal of Accounting Literature Analytical procedures in external auditing»: A comprehensive literature survey and framework for external audit analytics.

Chukwunedu, O. S., Okafor, G.O., and Azubuike, O. O., (2014), Factors Affecting Audit Committee Quality in Nigeria, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, Vol. 4, No. 1

Porter, B., Simon, J., and Hatherly, D. (2011). Principles of external auditing (3rd ed.). Chichester, England; Hoboken, NJ: Wiley

Atanasiou P., Bota-Avram C. and Bota-Avram F., (2008). The relationship between internal and external audit, Annales Universitatis Apulensis series oeconomica, Vol. 1, Issue 1

## **NΟΜΟΙ –ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ**

- ΕΕΠ 2240, << Η ευθύνη του ελεγκτή να διερευνήσει, στα πλαίσια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων , το ενδεχόμενο εκούσιων και ακούσιων λαθών >> Ε.τ.Κ. τεύχος Β' / 22.10.2004
- ΝΟΜΟΣ 3148/2003
- Ν.3016/17-5-2021
- Νόμος Π.Δ.226/1992 Άρθρο 18
- Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017) Άρθρο 29
- Άρθρο 42 του Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017)
- Άρθρο 37 του Ν. 4449/2017 (ΦΕΚ Α' 7/24.1.2017)
- ΠΛ.1124/18.6.2015 Φορολογικό πιστοποιητικό – Κωδικοποιημένη
- Νόμος 4449/2017 - Άρθρο 21 Ανεξαρτησία και εγκυρότητα
- Άρθρο 19, Ν. Δ. 226/92
- Άρθρο 57 - Νόμος 2190/1920
- Νόμος υπ' αριθ. 1563/1985 ΦΕΚ 151/Α/17-9-1985  
Διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις

### **Ηλεκτρονικές πηγές**

- Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ)- [www.soel.gr](http://www.soel.gr)
- Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ)- [www.elte.org.gr](http://www.elte.org.gr)
- Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (International Federation Of Accountants - IFAC), Διεθνής Ελεγκτικές Οδηγίες
- Ελεγκτικά Πρότυπα – [www.edel.gr](http://www.edel.gr)
- Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα- [www.dilosoikonomiki.gr](http://www.dilosoikonomiki.gr)